

ChristenUnie

Magazine

Europa
SPECIAL

Anja Haga in Europa

“Ons unieke geluid is onmisbaar in Europa”

Interview

generaal Mart de Kruif

‘We moeten heel duidelijk zijn tegenover Poetin’

Mirjam Bikker
in gesprek met
Bart Walleet
over toenemend
antisemitisme

PLAK DE RAAMPPOSTER!

**JOUW
VRIJHEID
ONZE
MISSIE**

STEM 6 JUNI

ChristenUnie

Samenvatting verkiezingsprogramma	12
Kandidaten Europa	14
Hart van de ChristenUnie	15
Column Trieneke Palm	18
Interview Mart de Kruif	20
Resultaten	22
Campagne	24
Levenslessen van Groen van Prinsterer	28
Agenda	29
FICDD ambassadeur	30

26 DON CEDER IN ISRAËL EN DE PALESTIJNSE GEBIEDEN

Colofon

Redactie

Jacqueline Vandermeer-van Hoven
Mees Hess
Ardjan de Boo
Janno Kamphorst (eindredacteur)

Met dank aan:

Anne-Paul Roukema | www.inhisimage.nl
Nienke van Denderen | www.nienkevandenderenfotografie.nl
Karin Prins | www.karinprins.nl
Jeroen Fidler | www.zegtekst.nl
Martien Hoekzema | www.veranderland.com
Erica Floor | www.inbeeldmetfloor.nl

Vormgeving

idd.nu

Drukwerk en verzending

De Drukwerkkanjer

Contact

Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
info@christenunie.nl
IBAN: NL55 RABO 0372 9300 18
www.christenunie.nl/contact
Bezoekadres:
Piet Mondriaanlaan 48,
3812 GV Amersfoort

CBB

ChristenUnie magazine verschijnt in
braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

Advertenties

Theo Wijbenga – 0613862881 –
advies@theowijbenga.nl
Het volgende ChristenUnie magazine
verschijnt in december 2024.
De advertenties in dit magazine vertegen-
woordigen niet automatisch de politieke
standpunten van de ChristenUnie, maar
worden geplaatst om het maken van het
magazine te kunnen bekostigen.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met
het kalenderjaar. Opzeggen kan
alleen schriftelijk voor 1 december
bij de ledenadministratie:
ledenadministratie@christenunie.nl.
Alle mutaties worden door de leden-
administratie per e-mail of per post
aan u bevestigd.

Contributie-inning

Per jaar: wij schrijven rond
28 januari de contributie af.
Per kwartaal: wij schrijven rond
28 jan/apr/juli/okt af.
Per maand: wij schrijven elke
maand rond de 28e af.

Persoonsgegevens en privacy

De ChristenUnie gaat zorgvuldig om met
uw persoonsgegevens. Meer informatie
hierover in onze privacyverklaring op
www.christenunie.nl/privacyverklaring.
Vragen of bezwaar? Mail of bel met het
Partijbureau.

Giften

De ChristenUnie steunen met uw gift? IBAN: NL55 RABO 0372 9300 18
t.n.v. ChristenUnie te Amersfoort
Zowel uw contributie als uw gift aan de ChristenUnie is aftrekbaar als
gift bij uw aangifte Inkomstenbelasting.

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

Beste ChristenUnie-vrienden,

“Jouw
vrijheid,
onze
missie”

‘Mensen hebben de vrijheid gekregen om vanuit hun diepste geloof en overtuigingen keuzes te maken in het leven. We zijn geroepen elkaar in deze vrijheid te laten delen. Dit zijn de eerste zinnen van de beginselverklaring van de ChristenUnie van het onderdeel ‘vrijheid’. Hoe ontzettend actueel zijn deze woorden op dit moment.

Op allerlei manieren staat deze vrijheid onder druk. We zien een afschuwwekkende oorlog in Oekraïne die al meer dan twee jaar voortduurt, met honderdduizenden onnodige slachtoffers tot gevolg. We denken aan de vrijheden van de Joodse gemeenschap in Nederland die eveneens in het gedrang lijken te komen, mede aangewakkerd door de strijd in Israël en Gaza. Op het moment van schrijven zijn daar, in Gaza, nog steeds ruim honderd gijzelaars gevangen en lijden er zoveel onschuldige mensen. Over het opkomende antisemitisme sprak ik met niemand minder dan historicus Bart Wallet, die alles weet over de geschiedenis van de Joodse gemeenschap. Dit interview leest u verderop in dit magazine.

Op 5 mei, Bevrijdingsdag, vierden we onze vrijheid. Onze democratie en de rechtsstaat zijn kwetsbaar en kostbaar. We zijn er allemaal bij om deze te koesteren en beschermen.

De uitdagingen waar we momenteel voor staan zijn grensoverstijgend; net als na de Tweede Wereldoorlog, toen landen de handen in elkaar sloegen om vrede en veiligheid en daarmee de vrijheid te garanderen. We hebben de Europese samenwerking ook vandaag nodig.

Tegelijk zijn er ook zorgen. Onze Europarlementariër en lijsttrekker Anja Haga vertelde me hoe de ruimte voor minderheden steeds meer onder druk staat. Dat zien we bijvoorbeeld wanneer landen hun nationale opvatting op willen leggen aan heel Europa. Denk aan de wens van Frankrijk om abortus als grondrecht vast te leggen in het EU-verdrag. Dit is geen grondrecht. Dit is geen bevoegdheid van de Europese Unie. Daarom ben ik blij dat Anja zich juist op deze plek ten volle wil inzetten voor de vrijheid om op te komen voor christelijke waarden. Ze vat het zelf als volgt samen: ‘Opkomen voor geloofsvrijheid, zorgen voor de schepping en samen werken aan een veilig Europa. Dit unieke christelijke geluid is onmisbaar in Europa’.

6 juni zijn de Europese Verkiezingen en er staat echt wat op het spel. Het is 5 voor 12 voor die échte vrijheid in Europa. Juist de wortels, de christelijke waarden zijn in deze tijd van essentieel belang. De vrijheid die we koesteren, willen we beschermen en ook delen.

Jouw vrijheid is onze missie.

Doe jij mee met deze missie? Ga stemmen op 6 juni, CU in EU!

Mirjam Bikker
Partijleider ChristenUnie

In gesprek met politicus Mirjam Bikker en historicus Bart Wallet

Antisemitisme: kijk je weg of sta je op?

Sinds 7 oktober neemt het antisemitisme schrikbarend toe, ook in Nederland. Joodse Nederlanders worden lastiggevallen en bedreigd. Ze voelen zich diep onveilig. Hoe is de situatie? En vooral: wat kunnen we zelf doen? In gesprek met politicus Mirjam Bikker en historicus Bart Wallet.

Tekst: Jeroen Fidler • Beeld: Anne Paul Roukema

“we moeten een grens trekken als Nederlandse inwoners worden aangevallen op hun band met Israël”

De begroeting tussen Mirjam en Bart is hartelijk. Ze kennen elkaar al heel wat jaren, sinds de studententijd. Mirjam ging de politiek in, Bart is hoogleraar Joodse Studies. Hij doceert vroegmoderne en moderne Joodse geschiedenis aan de Faculteit der Geesteswetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam. Bart verschijnt de laatste tijd veel in talkshows, om te praten over de situatie in Israël en Gaza en de gevolgen in Nederland. Mirjam voert vanuit haar positie het debat.

NOOIT WEGGEWEEST

Antisemitisme is nooit weggeweest uit onze samenleving”, benadrukt Bart. “Het is in de late oudheid ontstaan en altijd overgedragen in liedjes, kinderboeken en grapjes. Helaas leert de geschiedenis dat ook het christendom daaraan heeft bijgedragen, want de Joden hadden Jezus toch vermoord?” Vooral tijdens crises komt het antisemitisme naar boven, ook in de vorm van complottheorieën. “In coronatijd begonnen mensen een complot te

vermoeden van Joodse mensen die de macht willen overnemen in de politiek, het bankwezen en de media. Ook denken sommigen dat de Joden achter de Oekraïne-oorlog zitten. En het antisemitisme is nu dus alle hevigheid terug sinds 7 oktober, de dag van die vreselijke aanval van Hamas. Omdat de oorlog zo lang duurt, is de impact groot.”

Die impact is in de eerste plaats voelbaar voor de Joodse gemeenschap, vertelt Mirjam. “Mensen die zichtbaar Joods zijn, hebben te maken met scheldwoorden en bedreigingen. Ze krijgen een steen door hun ruit omdat er een menorah, een zevenarmige kandelaar, achter het raam staat. Of omdat er een mezoeza, een tekstkoker, op hun deurpost hangt. Allerlei vormen van agressie komen voor.”

HANGERTJE VERSTOPPEN

In gesprek met Joodse mensen horen ze schrijnende verhalen. Mirjam: “Ouders die tegen hun kinderen zeggen: ‘Vertel maar niet dat je Joods bent, verstopte je

Davidsterhangertje.’ Joden die worden aangesproken op de situatie in het Midden-Oosten. Of vrienden die juist stil blijven. Allemaal vormen van uitsluiting, die zijn toegenomen sinds 7 oktober. Ik sprak mensen die bij de opening van het Holocaust Museum waren, ook overlevenden van de Holocaust. Ze hoorden de woorden die de demonstranten riepen en slapen sindsdien slecht, bang dat het spook terug is. Ik sprak een rabbijn die me vertelde dat, als hij door de stad loopt, het meevalt als hij drie keer wordt uitgescholden. Dit mag niet normaal worden, hier mogen we niet aan wennen.”

Bart ging direct na 7 oktober in gesprek met zijn Joodse studenten. “Sommigen hadden familieleden die waren vermoord, anderen waren op een andere manier getroffen. Schokkende verhalen. Vrij snel daarna vertelden studenten wat ze zelf meemaken in Nederland. Dat ze zich geïsoleerd voelen in hun vriendengroepen. Een studente vertelde dat ze werd lastiggevallen toen ze met haar familie in een restaurant zat. De

man zei: ‘Wat jullie allemaal doen in Gaza’, gevolgd door een tirade. Velen hebben sinds 7 oktober het gevoel: in Israël zijn we niet veilig en uiteindelijk zijn we ook in Nederland niet veilig. De wereld is een onveilige plek voor ons.’ Dan gaat er iets helemaal mis in de samenleving.”

Mirjam schudt haar hoofd: “Voor mij is het helder: We kunnen niet op zo’n manier omgaan met de Joodse gemeenschap in Nederland. Het roept boosheid in me op maar óók de bereidheid op te staan. Wij moeten er samen voor zorgen dat Joodse Nederlanders zich veilig weten. Of je nu leraar in een klas bent, conducteur bij de NS, bedrijfsleider van een supermarkt of burgemeester.

VEILIG SAMENLEVEN

Het conflict in het Midden-Oosten verdeelt mensen in Nederland. Hoe voer je het gesprek verstandig? Bart: “We hebben het conflict in het Midden-Oosten én daarnaast hebben we de doorwerking in Nederland. ▶▶

“We moeten die oude, stereotype beelden de kop indrukken zodra ze opkomen”

Dat zijn twee thema's. Het is goed om het te hebben over het conflict. Over Hamas, de Israëlische politiek en Iran. Maar we moeten een grens trekken als Nederlandse inwoners worden aangevallen op hun band met Israël, de Palestijnse gebieden of Iran. En als Lenny Kuhr niet kan optreden, omdat sommigen het oneens zijn met haar politieke opvattingen. Dan gaat er iets helemaal fout in de samenleving. Als we dit toestaan, valt onze samenleving uiteen.”

Ook Mirjam ziet veel verdeeldheid. Wat is de visie van de ChristenUnie op de situatie in Israël en Gaza? “Allereerst veroordelen we het terroristische geweld vanuit Hamas. Wat er op 7 oktober is gebeurd, is onbeschrijfelijk en nog steeds zijn er zoveel mensen gegijzeld. Zij moeten vrijkomen en wel zo snel mogelijk. Het raakt het bestaansrecht van Israël ook dat er zo'n permanent gevaar is. Daarom begrijpen we dat Israël zich moet verweren en probeert de gijzelaars vrij te krijgen. Tegelijk laat het oorlogsgeweld ons niet onberoerd. Ook de staat Israël heeft het humanitaire oorlogsrecht te respecteren en

in al het geweld van de afgelopen weken stellen we daar ook vragen over. Niet voor niets is Don Ceder op reis geweest door Israël, waar hij alle betrokkenen sprak, ook Palestijnse christenen die in uitzonderlijk moeilijke omstandigheden leven. Of het nu gaat over de Westbank of Gaza, ook daar is verschil als we kijken naar het bestuur. Voor beide plekken geldt dat het Palestijnse volk ook daar in vrede en veiligheid moet leven. Ook dat zullen we voor zover dat kan vanuit Nederland proberen te bevorderen.

De spiraal van geweld en de kwalijke rol van Iran dat baat heeft bij onrust en vijandschap in Israël hebben de weg naar vrede verder bemoeilijkt. Dus zetten we ons in de Tweede Kamer ook in voor strenge sancties voor Iran en de geldstromen die terrorisme aanwakkeren. Maar hoe je ook denkt over de situatie, in Nederland moeten we pal voor de Joodse gemeenschap staan. Joodse mensen worden beschimpt vanwege hun identiteit. Als Joodse Nederlander ben je geen verantwoording verschuldigd over hoe je naar de regering van Israël kijkt, kritisch

of juist niet. Je hoort bij Nederland, jou komt dezelfde veiligheid toe als elk ander. Alle minderheden moeten veilig kunnen leven in Nederland. En zeker de Joodse gemeenschap, als kleine minderheid, met de geschiedenis die ze heeft.”

BREDE POLITIEKE VERKLARING

Als het gaat om het bestrijden van antisemitisme, wordt al gauw gewezen naar de politiek. “Dat is ook goed, vindt Mirjam. “Vanuit de politiek is het belangrijk dat de ChristenUnie, samen met andere partijen, partner is van de Joodse gemeenschap in de strijd tegen antisemitisme. Daarom heb ik ook initiatief genomen voor een brede politieke verklaring om op te staan tegen Jodenhaat. Die is van links tot rechts ondertekend, op een enkele partij na. Hiermee geven we aan: antisemitisme is niet iets politieks, maar dit is wie wij willen zijn als land.”

Maar niet alleen de politiek is aan zet. Uiteindelijk heeft volgens Mirjam en Bart iedere inwoner van Nederland een verantwoordelijkheid. Mirjam: “Als je in de supermarkt ziet dat iemand wordt belaagd, wat doe je dan? Kijk je weg of stap je in? Als de falafeltent in jouw dorp dicht moet vanwege bedreigingen, dan moet je daar als dorp iets aan doen.” Mirjam wijst ook op de spreekkoren in voetbalstadions. “Te lang hebben we die genormaliseerd. Mijn zoontje las in Gouda op een muur: ‘Hamas, Hamas, alle Joden aan het gas’. Dat komt omdat de spreekkoren veel te weinig zijn aangepakt. We moeten die oude, stereotype beelden de kop indrukken zodra ze opkomen. Ook in het onderwijs moet er aandacht zijn voor antisemitisme en de Holocaust. Daarom hebben we met de VVD een initiatiefwet ingediend om dit te bevorderen.”

GOEDE INITIATIEVEN

Beiden zien goede initiatieven in Nederland en omliggende landen. Bart: “Kort na 7 oktober was er in Berlijn een aanslag op een synagoge. De eerstvolgende dienst stond er een kring van Berlijners om de synagoge te beschermen zodat de dienst kon doorgaan.

Het is belangrijk dat het gewone leven doorgaat. Dat is een opdracht voor ons allemaal. Vraag de Joodse gemeenschap in jouw stad of dorp: waar lopen jullie tegenaan? Waar kunnen jullie hulp bij gebruiken? Heel belangrijk.”

Mirjam sprak mensen van de ChristenUnie in Amersfoort. “Zij hoorden dat de kleine Joodse gemeenschap in Amersfoort onder druk staat. Daarom organiseerden ze een wandeling over de Joodse geschiedenis en het Joodse leven in de stad. Zelf heb ik zo'n wandeling onlangs in Gouda gedaan. Dat was ook voor mij confronterend én motiverend: ik moet opstaan tegen antisemitisme.”

HOLOCAUST MUSEUM

Bijna een kwart van de jongeren en volwassenen die zijn geboren na 1980 trekt de Holocaust in twijfel. Dit blijkt uit een onderzoek in opdracht van de internationale organisatie Claims Conference. Elke generatie moet het verhaal van de Holocaust weer leren, stelt Bart. “Ik hoop enorm dat het nieuwe Holocaust Museum deze plek inneemt. Dat alle jongeren hiernaartoe komen en zich realiseren dat dit gewoon in Nederland is gebeurd. Niet in zwartwitbeelden, maar in kleur op dagen dat de zon scheen en de vogels floten. Je ging gewoon naar de winkel, terwijl je Joodse burens werden afgevoerd. Dat kan ook in onze samenleving gebeuren.”

ChristenUnie(k) *in Europa*

Er is geen partij zoals de ChristenUnie in het Europees Parlement. De ChristenUnie is uniek! Anja Haga is lijsttrekker voor Europa en we vroegen haar wat de 10 punten zijn, waar de partij voor staat in Europa.

Tekst: Bart Bolhuis

1. Wij komen op voor geloofs-vrijheid binnen en buiten Europa

Christenvervolgung gaat ons aan het hart, en waar we maar kunnen spannen we ons in om dit wereldwijd tegen te gaan. Dit doen we door druk te zetten op landen waar geen geloofsvrijheid is, onder andere in handelsakkoorden. Ook binnen Europa moet gegarandeerd worden dat iedereen de vrijheid heeft om te geloven, waar dit onder druk staat spreken we ons uit.

2. Wij zijn voor Europese militaire samenwerking om onze veiligheid te garanderen en Rusland te verslaan in Oekraïne

Europa kent al decennialang vrede, met Europese samenwerking als cruciale

factor. Alleen door samen te trainen, kennis uit te wisselen en per land te specialiseren zijn we bestand tegen andere geopolitieke grootmachten. Over de inzet van troepen blijven lidstaten zelf beslissen. Oekraïne verdient onze blijvende steun tegen Rusland.

3. Wij zorgen voor de schepping en laten de vervuiler betalen

God heeft ons de verantwoordelijkheid gegeven om goed te zorgen voor de schepping. De manier waarop de mensheid nu de aarde uitput en de natuur vervuult staat daar haaks op. We moeten leren genieten van genoeg, stoppen met verspilling, plasticgebruik tegengaan en grootverbruikers begeleiden naar klimaatneutraliteit.

4. Wij bestrijden antisemitisme

Antisemitisme steekt overal weer de kop op en dit is een zorgelijke zaak. Jodenhaat is nooit goed te praten. Toen niet, nu niet, nooit niet. We zetten ons in voor de veiligheid van Joodse mensen en bidden om vrede voor Jeruzalem.

5. Wij bevorderen een eerlijke en stabiele Europese interne markt voor ondernemers

Europese economische samenwerking biedt talloze mogelijkheden voor ondernemers. De interne markt kan alleen goed blijven functioneren als er sprake is van een rechtvaardige economie voor mens en omgeving, met heldere en betrouwbare regels en afschaffing van onnodige regels.

Anja Haga, lijsttrekker Europa voor de ChristenUnie:

“Wij mensen hebben de vrijheid gekregen om vanuit hun diepste geloof en overtuigingen keuzes te maken in het leven.”

Bedrijven van buiten de EU die hier zaken willen doen moeten aan dezelfde eisen voldoen zodat er sprake is van een gelijk speelveld.

6. Wij bewaken jouw privacy en beschermen kinderen tegen Big Tech

In onze huidige data-maatschappij zijn persoonsgegevens goud waard. Wij zijn kritisch op onnodige dataverwerking van Europese overheden en Big Tech. Er moet geen Europese Digitale Identiteit komen. Ook moet mensen niet opgedrongen worden om deel te nemen aan de European Health Data Space. Onze kinderen beschermen we tegen de macht van social media.

7. Wij koesteren de rechtsstaat en zijn fel op extreme antirechtsstatelijke partijen

De rechtsstaat is kostbaar en kwetsbaar. God schiep alle mensen met gelijke waarde en die waarde moet niet betwist worden. Ieder mens verdient gelijke behandeling. Discriminatie en racisme horen niet thuis in een rechtvaardige samenleving. We zijn streng op landen waar dit gegeven onder druk staat en stellen sancties waar nodig.

8. Wij verzetten ons tegen progressief-liberale dwang vanuit de Europese Unie

Abortus moet geen fundamenteel recht worden in de verdragen van de EU. Dat landen dit wel met een minieme meerderheid willen afdwingen, is een bedreiging voor de samenwerking en vooral een bedreiging voor geloofsvrijheid. Medische ethiek hoort thuis in de nationale politiek en dat moet zo blijven. Ook maken we ons zorgen over zoveel Europarlementariërs die het liefst de vrijheid van onderwijs willen afschaffen.

9. Wij vinden dat we migratie op Europees niveau solidair moeten regelen

Er moet gestuurd gaan worden op arbeidsmigratie. Alleen onder goede arbeidsvoorwaarden, in duurzame sectoren en met voldoende huisvesting moet dit mogelijk zijn. Mensen die vluchten voor oorlog of vervolging vangen we menswaardig op. Deze inspanning moeten we zo eerlijk mogelijk verdelen over de Europese lidstaten. Mensen die geen recht hebben op asiel geven we zo snel mogelijk duidelijkheid, en laten we niet wachten in ellenlange processen.

10. Wij stoppen moderne slavernij en mensenhandel

Uitbuiting is mensonterend. Mensen die uit de prostitutie willen stappen moeten zoveel mogelijk hulp krijgen. Mensenhandel moet keihard worden bestreden. Ook buiten Europa moeten we scherp zijn op uitbuiting als kinderarbeid en slechte werkomstandigheden. Daarom zetten we ons in voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Anja Haga: 'Deze combinatie van standpunten maakt de ChristenUnie uniek in Europa. Er is geen partij zoals wij. Wij zetten ons in voor geloofsvrijheid, een veilig Europa en goed rentmeesterschap. Vrijheid is niet vanzelfsprekend en geeft ons verantwoordelijkheid. Wij mensen hebben de vrijheid gekregen om vanuit hun diepste geloof en overtuigingen keuzes te maken in het leven. Wij geloven in die échte vrijheid en voeren een stevige christelijke politiek. Jouw vrijheid is onze missie!'

De ChristenUnie is in Europa onderdeel van de Europese Politieke Partij ECPM. Samen staan we voor christelijke waarden in Europa.

Armoede bestrijden begint in de baarmoeder

Je eerste 1.000 levensdagen zijn voor een groot deel bepalend voor je gezondheid en welzijn als volwassene, zo blijkt uit onderzoek.* Daarom begint armoede bestrijden al in de baarmoeder.

Er zijn drie fundamentele voorwaarden voor een goede start van je ontwikkeling: zorgzame ouders of verzorgers, een veilige leefomgeving en gezonde voeding voor moeder en kind. In Nederland heeft 16 procent van de kinderen een valse start bij de geboorte. In economisch zwakkere landen ligt dit percentage een stuk hoger.

Enorme stress

Een zwangere vrouw, die leeft in extreme armoede, ervaart vaak veel stress. Het ontbreekt haar aan financiële middelen om voor haar kind te zorgen. Partners zijn niet altijd in beeld. Ze kampt regelmatig met geweld, minimale hygiëne en slechte woonvoorzieningen. Ondervoeding tijdens de zwangerschap en in de periode

van borstvoeding is meer regel dan uitzondering.

Blijvende effecten

Juist in de eerste 1.000 levensdagen van een kind groeit het brein heel snel en daarvoor zijn voldoende voedingsstoffen nodig. Onderontwikkeling van het brein maakt de baby kwetsbaar nu en in de toekomst. De kans op minder goede schoolprestaties neemt toe. Minder opleiding betekent minder inkomen als volwassene. Dat in combinatie met hogere gezondheidskosten door een kwetsbare gezondheid maakt het bijna onmogelijk om uit armoede te komen.

Kans op een goede start

In het Moeder- en babyprogramma van Compassion ontvangt een moeder en haar (ongeboren) baby essentiële ondersteuning in die cruciale eerste 1.000 dagen. Zo krijgt een kind een kans op een gezonde ontwikkeling.

*Bronnen: TNO, CBS, Nederlands Jeugdinstituut.

Het Moeder- en babyprogramma bestaat uit:

- Medische zorg voor de moeder
- Medische zorg voor de baby/het kind (inentingen, controles)
- Gezonde voeding voor moeder en kind
- Babyuitzet
- Training opvoeding*
- Training inkomen genereren*
- Training alfabetisering*
- Een-op-een coaching
- Psychosociale counseling
- Discipelschapstraining*
- Supportgroep moeders

*Dit is ook voor vaders

Omarm een moeder en baby in Uganda

Samen in actie voor moeders en baby's in Uganda

Samen met Groot Nieuws Radio, kerken, relaties en individuele sponsors zetten we ons in om minimaal 250 moeders en hun (ongeboren) baby's onder te brengen in een Moeder- en babyprogramma. Daarbij is iedere euro hard nodig! **Help je mee?**

compassion.nl/moeders

onderontwikkeling van de hersenen

groei-achterstand

meer vatbaar voor ziekte

Ondervoeding tijdens de eerste 1.000 levensdagen veroorzaakt **permanente fysieke en mentale schade**

samenvatting verkiezingsprogramma

Geloofwaardig Europa

Jouw Vrijheid, Onze Missie

De wind in je haren voelen. De lach van een kind dat van de duinen afrolt. Een ijsje eten op een zonnige dag. Een boek lezen zonder op de tijd te letten. En ook: je veilig voelen zonder zorgen. Vrij zijn om te geloven en vrij om een toekomst te bouwen die blijft. Dat is vrijheid en nog zoveel meer. Vrijheid die we vinden in Nederland en in Europa.

Tekst: Martien Hoekzema • Beeld: Erica Floor

De samenwerking in Europa is 70 jaar geleden ontstaan vanuit de puinhopen van twee wereldoorlogen. 'Dat nooit meer'. Dus werd de voorloper van de Europese Unie gestart vanuit de wens voor vrede, recht en vrijheid. De basis bestond uit christelijke normen en waarden zoals menselijke waardigheid en een sociaal en rechtvaardig beleid. Wat we zien, zowel in Europa als in Nederland, is dat deze in de loop van de jaren plaatsgemaakt hebben voor individualisme, maakbaarheid en het recht van de sterkste. Daarmee staat onze vrijheid onder druk.

Godsdienstvrijheid is niet meer vanzelfsprekend; aan de grenzen van Europa is er oorlog en onvrede; de macht van Big Tech beperkt onze vrijheid online; mensenhandel; ingewikkeld of ontbrekend asielbeleid en onduidelijkheid rondom arbeidsmigratie zorgt voor onvrijheid voor veel mensen.

Er zijn veel uitdagingen en zorgen, maar als ChristenUnie zien we mogelijkheden voor een veilig, rechtvaardig, duurzaam en vrij Europa, waarin christelijke waarden voorop staan. Op 6 juni gaan we naar de stembus, dit jaar voor het eerst als zelfstandige partij.

Voor een vrij Europa, want jouw vrijheid is onze missie.

1. Een Veilig Europa

De aanhoudende oorlog in Oekraïne bedreigt de grenzen van en daarmee de veiligheid in Europa. Daarom pleiten we voor blijvende steun en voldoende geld naar defensie om, in samenwerking met andere landen, de veiligheid van Europa te garanderen. Maar ook online willen we een veilige omgeving hebben. Voor onszelf en voor onze kinderen. Daarom moet de invloed van Big Tech beperkt worden, met maatregelen om verslavend gedrag te verminderen.

Tegelijk moeten we een duidelijk beleid hebben over welke landen toegelaten kunnen worden tot de Europese Unie en welke niet. Belangrijk is dat landen democratisch zijn en de rechtsstaat respecteren. Dit betekent dat ze zich inzetten voor vrije en democratische verkiezingen en tegen corruptie. Ze moeten zich houden aan het Europees Recht en zich inzetten voor grondrechten zoals godsdienstvrijheid. Een land als Turkije past daar wat ons betreft niet tussen.

Veilig zijn is ruimte krijgen om te geloven wat je gelooft. Anja Haga (lijsttrekker voor de Europese Verkiezingen) verwoordt het zo: "Christelijke uitgangspunten in Europa staan onder druk. Ik sta voor de vrijheid van mensen om te geloven wat ze willen en hoe ze dit vorm willen geven. Het christelijk geluid is daarom van essentieel belang in het Europees Parlement."

Anja Haga, Mirjam Bikker en Andries Bouwman bij de overhandiging van het verkiezingsprogramma

2. Een Duurzaam Europa

We vinden onze vrijheid door te streven naar een duurzame economie van genoeg en circulariteit. Dit doen we vanuit onze opdracht om goed voor de aarde te zorgen, iets dat ons verbindt met mensen wereldwijd: met ons handelen hebben we namelijk wereldwijd impact. Doordat deze vraagstukken vaak grensoverschrijdend zijn, moeten ze ook op Europees niveau aangepakt worden.

Als het gaat over de overgang naar duurzame energie, zetten we in op het zelf opwekken van energie, zo worden we minder afhankelijk van andere landen en wordt energie goedkoper.

Maar we vinden ook dat er een verbod op plastic verpakkingen moet komen. En hoe minder grondstoffen we nodig hebben, hoe minder afhankelijk we van landen als China worden voor productie en grondstoffen. Daarom (her)waarderen we wat we al hebben: zo zijn we bijvoorbeeld voorstander van het recht op reparatie zodat hergebruik gestimuleerd wordt. En zijn we trots op onze Europese boeren, tuinders en vissers en de producten die zij leveren. We vinden wel dat landbouw en visserij op een andere manier moet. We willen groene prestaties belonen, ons meer focussen op plantaardig voedsel en ervoor blijven zorgen dat families een fatsoenlijk inkomen uit het boerenbedrijf halen.

We reizen veel in Europa en dat willen we zo duurzaam mogelijk doen. Met meer en goedkopere treinen, het stimuleren van alternatieven voor (korte) vluchten en een goede overgang naar emissievrij rijden in 2035.

3. Een Rechtvaardig Europa

Voor ons is ieder leven waardevol, daarom staan we op voor menswaardig leven, of het

nog ongeboort is, beperkt of ouder. Ieder mens is waardevol en moet met respect behandeld worden. Vrijheid betekent dat er geen ruimte is voor moderne slavernij en mensenhandel. Landen die dit mogelijk maken moeten worden gestraft.

Europa heeft een helder asielbeleid nodig om vluchtelingen die daar recht op hebben te helpen een nieuwe toekomst op te bouwen, maar ook een snel besluit te nemen voor mensen zonder recht op verblijf in Europa. Een snelle screening en een eerlijke verdeling over Europa zorgt voor duidelijkheid.

Daarnaast moeten er heldere regels komen voor arbeidsmigratie: we pleiten dus voor een Europees pact voor arbeidsmigratie met afspraken over aantallen en duur van de werkperiode. We vinden het daarbij belangrijk om samen te werken met de landen van herkomst, zodat arbeidsmigratie geen negatieve gevolgen heeft.

Kiezen voor vrijheid

Partijleider Mirjam Bikker: *"Juist nu wil de ChristenUnie voluit kiezen voor vrijheid, voor ruimte om te geloven, voor een veilig en duurzaam Europa. Als ChristenUnie hebben we de unieke positie om voluit op te komen voor vrijheid, vanuit ons geloof. De vrijheden die we in Nederland kunnen genieten als christelijke minderheid zijn een groot goed, maar staan onder druk. Met dit programma laten we zien hoe christelijke politiek staat voor diepe waarden en zo het verschil maakt."*

Lees het complete partijprogramma voor Europa op christenunie.nl/europa

De ChristenUnie is in Europees verband lid van de ECPM. Een Europese politieke partij of netwerk met ruim 20 nationale partijen uit 17 (van de 27) EU-landen. De nationale partijen zijn lid van de ECPM, omdat ze Europese politiek willen bedrijven met een christelijke visie op de mens en samenleving. www.ecpm.info/campaign

kandidaten Europa

1. Anja Haga - Lijsttrekker

Dronten

"Opkomen voor geloofsvrijheid, zorg voor de schepping en samen werken aan een veilig Europa. Dat is waarvoor ik mij dagelijks inzet in het Europees Parlement. Dit unieke christelijke geluid is onmisbaar in Europa en kan met jouw steun ook de volgende termijn blijven klinken."

2. Anne Strijker

Amersfoort

3. Alette van Kralingen-Paul

Moerkapelle

4. Johanna Koffeman-Kramer

Urk

5. Wouter Jan de Graaf

Tilburg

6. Ineke Schaddelee-van Bodegraven

Gouda

7. Christian van der Krift

Eindhoven

8. Annelie van der Wel

Rotterdam

9. Erwin de Pagter

Utrecht

10. Klariska ten Napel

Zwolle

11. Martine Würsten

Zwolle

12. Judith Koop

Enschede

13. Bert van der Woerd

Delft

14. Simone Kennedy-Doornbos

Amersfoort

15. Eppo Bruins

Ermelo

16. Johanna van der Meer

Kamerik

17. Paul Blokhuis

Apeldoorn

18. Stieneke van der Graaf

Groningen

19. Joël Voordewind

Amsterdam

Hart van de ChristenUnie 'Lidmaatschap maakt mijn stem zichtbaar'

Tekst: Karin Prins

Tabitha Buitelaar is projectmedewerker Beleid en Account op de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning van gemeente Haarlem. Met man, zoon (5) en dochter (3) woont ze in Aalsmeer.

Jarenlang was ik maatschappelijk werker bij het Leger des Heils. In het voorjaar van 2023 volgde ik een loopbaan-traject om mij te oriënteren op ander werk. Daar kwam uit dat een functie op bestuurlijk- of beleidsniveau bij mij zou passen. "Jij bent zeker politiek actief?" vroeg de coach. Nee, dat was ik niet, terwijl alles uit de analyse daar op wees. Het was voor mij de aanleiding om lid te worden van ChristenUnie. Met mijn lidmaatschap geef ik niet alleen draagvlak aan het christelijke geluid in Den Haag. Voor politici, op wie veel afkomt, voelt het als een steun in de rug.

In september ben ik naar het partijcongres geweest in Zwolle. Daar sprak Europarlementariër Anja Haga. Het viel mij op hoe toegankelijk ze is, ze riep op om haar te mailen als je een belangrijk thema hebt voor de Europese agenda. De mondiale verschuivingen zijn spannend. Ik hoop op eenheid in Europa, ondanks alle verschillen. Onze vrijheid en veiligheid zijn niet vanzelfsprekend, we moeten ervoor vechten. Daarom is het ook zo belangrijk om te stemmen bij de Europese verkiezingen op 6 juni.

Ik weet dat er binnen de ChristenUnie veel wordt gebeden, God wordt betrokken bij alle facetten van het werk. Dit is zo belangrijk. Ik zou de politici binnen de partij willen zeggen: laat je niet ontmoedigen en ga zo door!

Met wie deel jij je hart voor de ChristenUnie?

Ons hart voor de ChristenUnie, voor mensen in nood, tegen onrecht en voor het goede doen én zoeken in onze samenleving. Christelijk-sociale politiek kan niet bestaan zonder dat we als leden actief zijn en actief blijven. Deel je hart en maak een ander lid. Hoe je dit kan doen? Deel jouw passie via bijvoorbeeld Whatsapp, e-mail of social media en verwijfs naar de lid worden pagina: christenunie.nl/welkom. Samen vormen we de ChristenUnie.

Waarom lid worden?

- Je helpt mee het christelijke geluid te laten horen in de politiek;
- Je ontvangt het ChristenUnie-magazine;
- Iedere maand per mail een update van Mirjam Bikker over actuele onderwerpen;
- En... een leuk welkomstcadeau naar keuze!

DEEL JE HART

JOUW VRIJHEID ONZE MISSIE

STEM 6 JUNI

ChristenUnie

Deel de vrijheid

DING FLOF BIPS. Weet u het nog? Het ezels-bruggetje voor de euro in 2002. Ik ben van de DING FLOF BIPS-generatie zou je kunnen zeggen. Mijn eerste “salaris” als oppas kreeg ik uitbetaald in euro’s. De euro staat symbool voor de Europese Unie als transactioneel handelsproject, voor gemak voor veel consumenten en bedrijven. Het staat symbool voor een oppervlakkige vrijheid die ons weinig kost, maar vooral veel oplevert. Is vrijheid een vanzelfsprekendheid geworden?

Voor de ChristenUnie heeft vrijheid een diepere betekenis. Vrijheid gaat niet zozeer over de ruimte die we voor onszelf creëren. Leven in vrijheid komt met verantwoordelijkheid. Zoals onze beginsel-verklaring dat zo mooi zegt: deel de vrijheid. Geïnspireerd door Dietrich Bonhoeffer, schreef René van Loenen het “lied van de vrijheid”:

*Als godsgeschenk ons in de hand gelegd
is vrijheid: kostbaar zaaigoed, maar geen recht.
Bewaard, gekoesterd en weer doorgegeven
zo vindt het zaad de ruimte van het leven.*

Bij de grondleggers van de naoorlogse Europese samenwerking en integratie was er een diepgevoeld besef dat vrede en vrijheid niet vanzelfsprekend zijn. Inmiddels is dat behoorlijk weggezaakt.

Voor mij kreeg het belang de vrijheid te delen een diepere betekenis bij de bezoeken die ik in 2021 met Defensie bracht aan de Baltische Staten en Oekraïne. Het trof mij hoezeer de Sovjet-bezetting in iedere familie nog een levende herinnering is. Tragisch genoeg is voor Oekraïners bezetting weer een dagelijkse realiteit.

De christelijk-sociale politiek voor een geloofwaardig Europa wil pal staan voor de vrijheid van burgers, gemeenschappen en samenlevingen om hun verantwoordelijkheid te nemen. Ze zet zich onverschrokken in op het turbulente wereldtoneel voor een internationale rechtsorde waar niet het recht van de sterkste, maar de sterkte van het recht de boventoon voert.

Kortom, er staat iets op het spel op 6 juni. Onze vrijheid, jouw missie!

Trineke Palm

Directeur Groen van Prinstererstichting,
Wetenschappelijk Instituut ChristenUnie

Een sterk gezin is waardevol

Wat maakt jouw gezin sterk?

Als gezin sta je, samen, midden in de wereld. Hoe gaan jullie om met de uitdagingen die je tegenkomt? Hoe sta je in een samenleving waarin het gezin niet meer zo belangrijk lijkt? En wat als het thuis even niet zo makkelijk gaat?

Met het online programma Sterke gezinnen inspireren we jullie om samen sterker te worden

Jullie ontdekken:

- waarom je gezin zo belangrijk is
- wat de rol van hechting is in je gezin
- hoe je een gezonde balans krijgt tussen gezin en werk
- hoe je op een goede manier kunt ruziemaken
- hoe goede herinneringen je gezin sterker maken

Willen jullie je gezin versterken? Meld je dan aan!

Je krijgt vanaf 13 mei, 5 dagen lang iedere dag 1 mail. Met daarin een boeiende podcastserie, een lectio divina en leuke challenges voor het hele gezin. Doe gerust mee, het kost je niets.

Aanmelden kan via:
dechristelijkezorgverzekeraar.nl/sterkegezinnen

“We moeten onze samenleving bouwen op vertrouwen”

Mart de Kruif

Tijdens het 50e partijcongres van de ChristenUnie werd gastspreker Luitenant-Generaal B.D. Mart de Kruif geïnterviewd over zijn perspectief rondom vrijheid en veiligheid en wat dit betekent voor onze samenleving. Lees hieronder de uitwerking van dit inspirerende gesprek.

Tekst: Mees Hess • Beeld: Anne Paul Roukema

Kunt u uzelf eens voorstellen?

‘Ik ben Mart de Kruif, voormalig militair met de rang van Luitenant-Generaal in de Koninklijke Landmacht. Tijdens mijn loopbaan heb ik als generaal-majoor de leiding gehad over de International Security Assistance Force (ISAF) in Zuid-Afghanistan. Tegenwoordig ben ik actief als spreker in het theater en op tv. En samen met oud-generaal Peter van Uhm host ik de podcast 'Veldheren'.

Wanneer je je verdiept in Rusland, zie je dat de dreigementen richting andere landen flink zijn. Er wordt openlijk gefantaseerd over Letland en Roemenië als potentiële doelwitten voor aanvallen. Hoe reëel is die dreiging?

‘De dreiging is zeker aanwezig. Ik zal je uitleggen wat er gebeurt wanneer je de Baltische staten bezoekt. Als je daar landt, krijg je een opmerking en een vraag. De opmerking luidt: "Jullie zijn knettergek", terwijl ze naar het oosten wijzen. Ze hebben immers ervaren wat de Russen doen. Dan volgt de vraag: "Zullen jullie voor ons een Derde Wereldoorlog beginnen als wij, als kleine Baltische staat, worden aangevallen en artikel 5 wordt geactiveerd?" Deze landen twijfelen hierover. De veiligheid van de Baltische staten wordt in de komende periode een nog groter vraagteken, vooral als de Verenigde Staten hun visie op de NAVO veranderen, zoals mogelijk het geval is. Dit betekent dat Europa snel zijn eigen toekomst in handen moet nemen’

Als u in Letland die vraag zou krijgen: "Zal de NAVO ingrijpen als wij worden aangevallen?" Wat zou uw antwoord dan zijn?

‘Het eerlijke antwoord is dat ik dat niet weet. De NAVO zou zeker kunnen ingrijpen, maar alleen met steun van de VS. We moeten niet vergeten dat 90% van de strategische middelen van de NAVO, waaronder satellieten en inlichtingen, Amerikaans zijn en niet Europees. Europa kan wel interveniëren, maar niet alleen winnen.’

Eerder zei u in een interview: "Je kunt niet eindeloos klappen blijven ontwijken." Dit met betrekking tot Rusland. "Je moet ook kunnen terugslaan." Wat zouden wij als Nederland moeten doen, en hoe ziet dat eruit?

‘Poetin gedraagt zich als een bokser. Er zijn mensen die denken dat je met hem een rationeel gesprek kunt voeren en op basis van gedeelde normen en waarden tot een vredesakkoord kunt komen. Maar zo denkt Poetin niet. Als je daar staat met je handen op je rug en één oog dicht, zal hij zijn militaire macht gebruiken om zijn doelen te bereiken. We moeten heel duidelijk zijn tegenover Poetin en hem laten zien dat de prijs voor zijn daden zo hoog is dat hij er uiteindelijk mee zal stoppen. We moeten harde regels stellen en deze naleven. In Nederland zijn we al twee jaar bezig met het produceren van munitie, maar er gebeurt niets. Dan ben je te laat. We moeten nu beginnen om ervoor te zorgen dat de wereld over 5 jaar nog steeds veilig is.’

Wat kunnen wij als samenleving doen om beter voorbereid te zijn op mogelijke dreigingen? Is dit een maatschappelijke of misschien een politieke taak?

‘Ik zal hierover drie dingen zeggen. Ten eerste moet er structureel meer geld naar defensie. Stoppen met bezuinigen kan van de ene op de andere dag, maar opbouwen duurt 10 jaar. Continuïteit is essentieel. Ten tweede moeten we kijken of er vernieuwingen nodig zijn in de structuur van defensie zelf, zodat we veel sneller kunnen handelen. Tot slot ben ik een groot voorstander van een uitbreiding van de persoonlijke capaciteit van de krijgsmacht, maar dan wel met professionele militairen, omdat het een vak is. Ik ben geen voorstander van een dienstplicht voor militairen, maar wel van een maatschappelijke dienstplicht. Dit kan ook helpen om de huidige polarisatie te doorbreken. Tijdens een dienstplicht gaat het niet over waar je vandaan komt, maar om wat jij als uniek persoon toevoegt aan de groep. Dit kan leiden tot meer begrip tussen mensen.’

“We moeten harde regels stellen en deze naleven”

U zei in een interview voor het Nederlands Dagblad dat u leeft volgens het motto: "Elke generatie heeft de plicht om de wereld beter door te geven dan ze hem hebben aangetroffen." Kunt u dat toelichten?

‘Ik heb veel vertrouwen in de mensheid. Tijdens de Invictus Games heb ik gezien hoe sterk een mens kan zijn. Als ik met de jongere generatie praat tijdens mijn theatertour, merk ik hun passie. We moeten onze samenleving bouwen op vertrouwen in de mens in plaats van controle. Ik denk dat we dan een heel andere samenleving zouden kunnen hebben. Dit begint bij de vorming van onze jeugd, met vakken die vormend zijn, goede begeleiding en investeringen in onderwijs. De potentie is er, de wil is er. Het is aan ons om hen te helpen de wereld veilig door te geven.’

Resultaten in Beeld

Op heel veel plekken in ons land gaat het werk van de ChristenUnie door. Van Hardenberg tot Katwijk. Ook in de Tweede Kamer zitten onze Kamerleden niet stil. Een greep uit ons werk van de afgelopen periode.

Verklaring tegen Jodenhaat

Met afschuw ziet de ChristenUnie dat Jodenhaat terugkeert op plekken waar iedereen vrij en veilig moet kunnen samenkomen. Jodenhaat blijkt niet alleen iets van lang geleden, maar laait weer op. Dit is niet demonstreren, dit is intimideren. Dat moet stoppen. En wel nu. Daarom heeft bijna de hele Tweede Kamer de verklaring tegen Jodenhaat ondertekend.

Steun Oekraïne

Nederland blijft Oekraïne steunen, door een overeenkomst van tien jaar. Deze steun zal op het gebied veiligheid en defensie, maar ook op wederopbouw en gerechtigheid zijn. Door Oekraïne te steunen wordt onder andere ingezet op de veiligheid in de rest van Europa, waaronder ook in Nederland. Ook wil Nederland samen met Oekraïne Rusland onder druk blijven zetten.

Meer meesters voor de klas

Het percentage meesters op de basisschool ligt momenteel schrikbarend laag (13%) en blijft dalen. Tweede Kamerlid Don Ceder kwam daarom met een motie om in te grijpen op deze trend. Er moeten over tien jaar meer meesters voor de klas staan. De minister voor Primair en Voortgezet onderwijs moet nu een streefgetal vaststellen en samen met het onderwijsveld een plan opstellen om over circa tien jaar daadwerkelijk meer meesters voor de klas te hebben.

Gaskraan Groningen dicht

De belofte aan Groningen wordt definitief ingelost: de gaskraan gaat dicht. Dankzij de ChristenUnie al in het voorjaar van 2024, in plaats van per oktober. Dat is een belangrijke stap in het herstellen van de ereschuld aan Groningen.

Veilig fietsen naar school

Dagelijks stappen veel scholieren op de fiets naar school. Helaas voert nog 82 kilometer aan drukke schoolroutes over 80 kilometerwegen zonder vrij liggend fietspad! En nog eens 1.100 kilometer aan drukke schoolroutes gaat over 50-kilometerwegen zonder vrij liggend fietspad. Dat vormt een groot gevaar voor de verkeersveiligheid van de scholieren en andere fietsers.

De ChristenUnie verzocht de regering om zich samen met provincies en gemeenten in te spannen om het aantal drukke schoolroutes zonder vrij liggend fietspad op 80 kilometer- en 50 kilometerwegen terug te dringen, en de Kamer daarover te informeren.

Incassostelsel

Een motie is aangenomen dat het kabinet de opdracht geeft om een nieuw stelsel voor het incassostelsel te gaan ontwerpen. Het huidige systeem kent perverse prikkels waardoor kosten snel oplopen. Zo kan het gebeuren dat iemand die oorspronkelijk slechts een schuld had van enkele tientallen euro's, die schulden snel ziet oplopen tot vele duizenden euro's. Een nieuw incassostelsel moet zorgen voor veel minder rechtszaken, minder oplopende kosten en een beter resultaat voor zowel schuldenaar als schuldeiser. Bovendien moeten deurwaarders een andere sociale rol krijgen en sneller een persoonlijke oplossing kunnen creëren voor mensen die hun schulden niet kunnen afbetalen.

Long-covid poliklinieken

Een jaar geleden pleitte toenmalig Tweede Kamerlid Nico Drost al voor speciale poliklinieken voor long-covid patiënten. Die komen er nu eindelijk! Long-covid patiënten verdwalen nu te vaak in een medische mallemol. Er moet een plek komen waar ze erkenning vinden, gespecialiseerde hulp en waar ook steeds meer kennis wordt verzameld.

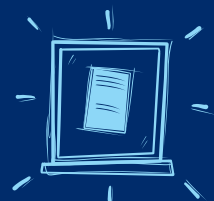
Buy now pay later

Buy now pay later apps moeten verplicht worden om een leeftijdsverificatie toe te voegen aan het bestelproces. Hierdoor zullen minderjarigen geen betalingsverplichtingen aangaan die ze later niet kunnen betalen. Ook moet hierin beter worden gehandhaafd. Daarnaast verzoekt de motie dat onderzocht wordt hoe de leeftijdsverificatie toch vaak omzeilt wordt.

Wat kun jij doen in de Campagne?

De Europese Verkiezingen zijn op 6 juni in Nederland. Nu de ChristenUnie als zelfstandige lijst verder gaat, maakt iedere stem het verschil! Hoe kunt u meehelpen? We geven een aantal tips.

1. Plak de raamposter: jouw vrijheid, onze missie!

Haal de poster uit ons magazine op de middelste pagina's en laat jouw buurt weten waar de ChristenUnie voor staat. Iedere stem is er een. Doe mee en laat je stem horen tijdens de Europese verkiezingen!

Volg ons op social media!
#CUinEU

2. Bid mee voor Europa

De ChristenUnie wil een beweging zijn van christenen die vanuit geloof een positieve impact willen hebben op de politiek. We zoeken 10.080 bidders die 1 minuut willen bidden. Zo bidden we een week lang voor Europa (=10.080 minuten). Doe jij mee? Schrijf je in voor jouw minuut op bidmeevooreuropa.nl

3. Flyer je straat

Het is bewezen dat flyeren werkt! Je kunt heel praktisch helpen door jouw straat (of meerdere straten) te flyeren. Het is belangrijk dat je dit laat weten bij jouw lokale afdeling. Dit kun je doen door hen te mailen.

De adressen zijn te vinden via christenunie.nl/flyermee

4. Volg ons whatsapp-kanaal!

Tijdens de komende maanden richting de Europese Verkiezingen houden we je graag op de hoogte van leuke nieuwtjes en updates. Volg hiervoor ons campagnekanaal via whatsapp. Deze is openbaar en uw persoonlijke gegevens zijn afgeschermd van andere leden. Scan de QR-code om naar het kanaal te gaan. (Vergeet niet bovenin op volgen te klikken)

GRATIS LESPAKKET

DUIK IN HET WATER

**DOE
MEE!**

en ga met je klas
op zoek naar
schoon water.

Nog altijd hebben 884 miljoen mensen geen toegang tot schoon (drink)water. Dat moet anders. En het kán. Met ons lespakket ontdekken jouw leerlingen hoe we samen het verschil kunnen maken.

In een interactief lesprogramma reis je van Nederland naar Benin. Aan de hand van drie korte video's, verwerkingsvragen en diverse aanvullende lesactiviteiten.

Het lespakket:

- ✓ vraagt amper voorbereiding
- ✓ past bij de kerndoelen van wereldoriëntatie
- ✓ is geschikt voor onder- en bovenbouw
- ✓ biedt leuke extra's zoals een proefje, stellingen en spelletjes

GAIN Hulp die aankomt.
Hoop die blijft.

KOM OOK
IN ACTIE VOOR
GEZOND WATER!

Scan de QR-code of surf naar duikinhwater.nl. Daar vind je het gratis pakket én meer informatie.

Van 4 tot 9 maart bezoekt Don Ceder Israël en de Palestijnse gebieden. Hij deelt ervaringen, ontmoetingen en politieke denkrichtingen die hij deze reis heeft opgedaan.

“Gesprek situatie Midden Oosten wordt hier naïef gevoerd”

De dag na aankomst in Israël bezoek ik Jeruzalem. De sabbat begint en ook het vrijdagavondgebed voor moslims. Op elke straathoek hangen posters met daarop foto's van de gegijzelden. Het is rustig in de normaal zo bruisende binnenstad.

Bij de Klaagmuur dansen en zingen groepen mannen, vrouwen en kinderen over de goedheid van Hashem (de Naam). Indrukwekkend: deze treurende stad, waar de spanning in de lucht hangt, brengt het op om massaal vreugdevol te zijn.

Op de tweede dag spreek ik Munther Isaac, een Palestijnse christen en voorganger van de Evangelical Lutheran Christmas Church in Bethlehem. In Gaza lijdt de christelijke gemeenschap honger, is de laatste boodschap die hem heeft bereikt. De Israëlische tegenreactie is buitensporig, stelt Isaac. Hij vreest dat er na de oorlog nauwelijks een christelijke gemeenschap in Gaza overblijft.

Aan de rand van Bethlehem word ik opgewacht door Amir. Geboren en getogen in een vluchtelingenkamp, spuwde hij online haat naar Joden. Tot hij in discussie raakte met een Israëliër. Langzaam ontstond er een vriendschap. Met hem bezoek ik vluchtelingenkampen Aida, Dheisheh en Beit Jebrin camp.

Zorgen over noodhulp

Een dag later luister ik naar de verhalen van hulpverleners over de verschrikkingen van de aanslag op 7 oktober. Samen met 21 christelijke parlementariërs uit verschillende nationale parlementen en de EU, bezoek ik de kibboets Kfar Aza. Zeker 62 inwoners werden hier door Hamas afgeslacht. In de huizen zijn

de kogelgaten in het plafond en muren te zien. Stil en onder de indruk vertrekken we richting het noorden, naar de Binyomin regio.

Die avond spreekt oud-minister van Buitenlandse Zaken Eli Cohen ons toe. Er worden kritische vragen gesteld over de noodhulp in Gaza. Het probleem is de distributie, die via UNRWA en Hamas plaatsvindt, aldus Cohen: Hamas brengt de goederen niet naar de bevolking, maar naar de eigen locaties.

Kritiek op rol Iran

Tijdens een geopolitieke briefing de volgende dag, beantwoordt de Israëlische minister van Diaspora, Amichai Chikli, onze vragen: over de dreigende inval in Rafah, de humanitaire situatie in Gaza en de situatie rond de gegijzelden in Gaza.

Duidelijk wordt dat via de Moslimbroederschap en Iran, door het inzetten van proxies Hamas, Hezbollah en de Houthis, de onrust in de regio wordt aangewakkerd. We sluiten de reis af met het tekenen van een resolutie waarin we door Iran gesponsord staatterrorisme veroordelen en een poging doen om Iraanse Revolutionaire Garde op de terroristenlijst te krijgen.

Hoop op vrede stichters

Terugkijkend op mijn bezoek aan Israël, besef ik hoe complex de situatie in het Midden-Oosten is en hoe naïef het gesprek hierover in Nederland wordt gevoerd. Naast Israël en de Palestijnse gebieden, zijn er veel actoren betrokken bij dit conflict waar ook geopolitieke spanningen en ontwikkelingen invloed op hebben.

Het doel van de oorlog is duidelijk: de gegijzelden terughalen en Hamas uitschakelen. De prijs is erg hoog: duizenden burgerslachtoffers, een humanitaire crisis en afnemend internationaal draagvlak. Er moet zo snel mogelijk een humanitair staakt-het-vuren komen. Ook pleit ik voor onafhankelijk toezicht op de distributie van noodhulp aan Gaza.

Wie mij hoop geven, zijn de Israëlische en Palestijnse gemeenschapsleiders en vrede stichters. Een paar van hen heb ik tijdens de reis ontmoet. Ik hoop dat we de moed hebben om nadrukkelijk achter hen te gaan staan. Misschien maken we dan de dag mee waarop er vrede komt in het Midden-Oosten.

“Wie mij hoop geven, zijn de Israëlische en Palestijnse gemeenschapsleiders en vrede stichters.”

Levenslessen van Groen van Prinsterer

door Gertjan Schutte & Hilde van Leenen

Veel mensen kennen wel een school of staat die naar Groen van Prinsterer is vernoemd, maar niet iedereen is bekend met zijn denkbeelden. Daarom werkt biograaf Gertjan Schutte nu aan het schrijven van de Groenbiografie. Voor de afronding van dit boek is nog een bedrag nodig van 50.000 euro.

Alhoewel Groen twee eeuwen geleden leefde, van 1801 tot 1876, spreekt zijn leven ook vandaag nog tot de verbeelding! Indertijd was hij een formidabele politicus die iedereen voorhield dat niet eendracht, maar meningsverschil de kern van politiek is.

Groen kwam in beweging voor christelijk onderwijs, afschaffing van slavernij en

monumentaal erfgoed. Samen met zijn vrouw Betty verzette hij veel liefdadigheidswerk. Zijn sterke overtuigingen waren geworteld in zijn geloof. Hij vond het van levensbelang dat de overheid burgers vrijliet om zelf het leven vorm te geven. Uit die combinatie van gelovige overtuiging en het belang van vrijheid en respect kan iedereen, christen of niet, goede lessen leren.

Steunt u het maken van de Groenbiografie?

Ontdek de visionaire ziel van Groen van Prinsterer en de invloed van zijn ideeën in de samenleving tot op de dag van vandaag. De biografie die de geschiedenis tot leven wekt en harten raakt. Maak het afrondende onderzoek en de uitgave mogelijk én ontvang als eerste een exemplaar. Doneer nu

- € 50 en ontvang als dank een boekje met de mooiste citaten van Groen;
- € 100 en ontvang de Groenbiografie;
- € 150 en ontvang zowel het citatenboekje als een gesigneerd exemplaar van de Groenbiografie.

Steun de Groenbiografie en bestel een exemplaar op www.groenbiografie.nl of scan de QR-code!

Verkiezingen Europa

waar is de ChristenUnie?

16 mei Europees Verkiezingsdebat
– Huis van de Provincie Hilversum

17-20 mei Opwekking – Biddinghuizen

20 mei Fiets Elfstedentocht Friesland

21 mei tot 4 juni Provincietour
(kijk op de website voor de datum dat we in jouw provincie zijn)

22 mei Politiek café – Dokkum

23 mei Havendebat Europa – Rotterdam

24 mei Verkiezingsdebat Noord Nederland – Emmen

28 mei ND Europees Verkiezingsdebat – Ede

29 mei Veilig Europa (Wetenschappelijk instituut)
– Amersfoort

30 mei Regio-EU Verkiezingsdebat – Amersfoort

Iedere week op vrijdag ChristenUnie: Dit was de week (op Youtube)

Ga naar christenunie.nl/campagne voor de actuele agenda

AGENDA ALGEMEEN

29 mei Symposium 'Europa en veiligheid'

6 juni Europese Verkiezingen in Nederland

21-23 augustus Summerschool 'Groen in de zomer
– christelijke politiek in een tijd van
'ongeloof en revolutie'

23 november Congres ChristenUnie

“Armenië is mijn alles”

FICDD ambassadeur

Wist je dat de ChristenUnie zich niet alleen bezighoudt met nationale politiek, maar ook een belangrijke rol speelt op internationaal niveau? Onder de internationale tak, FICDD (Foundation for International Christian Democratic Development), zet de ChristenUnie zich in voor politieke partijen en groepen die vanuit een christelijk-sociaal gedachtegoed politiek willen bedrijven. Door middel van training en ondersteuning dragen ze bij aan de ontwikkeling van democratische rechtsstaten, vooral in Oost-Europa, het Midden-Oosten en Noord-Afrika, waaronder Armenië. In Armenië speelt een heftig conflict, ongeveer 100.000 mensen zijn gevlucht vanwege pogingen van Azerbeidzjan om het christelijke erfgoed in Nagorno-Karabach te vernietigen. Te midden van deze benarde situatie speelt de FICDD een cruciale rol, onder andere door jongeren te trainen over de rechtsstaat. Onlangs heeft Hepke Deelstra, coördinator van FICDD, de Armeense ambassadeur, Viktor Biyagov, geïnterviewd.

Viktor Biyagov (1972), ambassadeur Armenië

Wat maakt Armenië voor jou bijzonder?

Het antwoord op deze vraag is zo eenvoudig als wanneer je wordt gevraagd wat thuis voor jou bijzonder maakt. Armenië is mijn alles. Het is niet alleen een prachtig land vol leven en schoonheid, maar het heeft ook een unieke sfeer en charme. Of je er nu voor een bezoekje bent of je hele leven hebt gewoond, je voelt je er altijd thuis.

Wat kunnen Nederlanders leren van Armenië?

Ik denk eigenlijk dat we allemaal iets van elkaar kunnen leren. Want als we blijven leren en groeien, worden we allemaal beter. Maar er is één ding dat ik echt mis hier in Nederland, en dat is de Armeense keuken. Ik denk dat Nederlanders er veel plezier aan zouden beleven als deze wat bekender zou worden in Nederland.

Armenië staat in Nederland bekend als een land met een goed ontwikkelde democratie en een goed functionerende rechtsstaat. Zie je enig gevaar voor de democratische rechtsorde in jouw land?

Democratie in Armenië heeft vaak te maken gehad met problemen van buitenaf, zoals

agressie van andere landen. In moeilijke tijden twijfelen mensen soms of democratie wel genoeg veiligheid biedt. Maar hier in Armenië laten we zien dat democratie ons land juist onafhankelijk en sterk maakt. Voor Armenië is democratie de enige weg vooruit. Het is de keuze van ons volk, ondanks alle moeilijkheden die we tegenkomen.

Wordt de vrijheid van godsdienst bedreigd in de Kaukasus? Zo ja, wat zijn de oorzaken?

Armenië staat sterk voor vrijheid van godsdienst, ondanks uitdagingen die daarmee gepaard gaan. Het land herbergt belangrijke religieuze minderheden. Maar, na recente conflicten in Nagorno-Karabach, is het Armeense religieuze erfgoed daar bedreigd door vandalisme en geschiedvervalsing. Dit moet publiekelijk veroordeeld worden, om onrechtvaardigheid aan te kaarten en steun te bieden aan religieuze vrijheid.

Welke steun kan de ChristenUnie als politieke partij aan Armenië bieden?

De ChristenUnie heeft vaak gesproken over de problemen waarmee Armenië te maken heeft. Ze hebben herhaaldelijk opgeroepen tot

“Voor Armenië is democratie de enige weg vooruit”

veroordeling van de agressie van Azerbeidzjan tegen Armenië en Nagorno-Karabach. En daarvoor dank. Het is erg belangrijk om snel en effectief te handelen. Ik hoop dat de ChristenUnie zal blijven praten over de zorgen over de agressieve taal en dreigingen van geweld door de leiders van Azerbeidzjan.

Waarom is het belangrijk om Armenië nu te helpen?

De voortdurende agressie en bezetting door Azerbeidzjan van Armeens grondgebied bedreigen de democratie van Armenië en maken het moeilijk voor de regering om vrede en veiligheid te brengen in de Zuidelijke Kaukasus. Ondanks vele waarschuwingen en internationale veroordelingen, konden we niet voorkomen dat Armeniërs uit Nagorno-Karabach werden verdreven. Armenië heeft de wereld herhaaldelijk opgeroepen om echte actie te ondernemen in plaats van alleen maar de agressie van Azerbeidzjan te veroordelen. In 2022 werden meer dan 100.000 mensen bedreigd met hongersnood toen Azerbeidzjan de Lachin Corridor afsloot, maar er werd weinig gedaan. In 2023 viel het Azerbeidzjaanse leger Nagorno-Karabach aan, zonder dat de vredeshandhavers de Armeense bevolking beschermden. Dit leidde

tot een massale vlucht van Armeniërs uit de regio. Je hebt misschien schokkende beelden gezien van families die alles achterlaten en vluchten.

Hoe kan FICDD (de stichting voor Christen-Democratische Ontwikkeling) Armenië steunen?

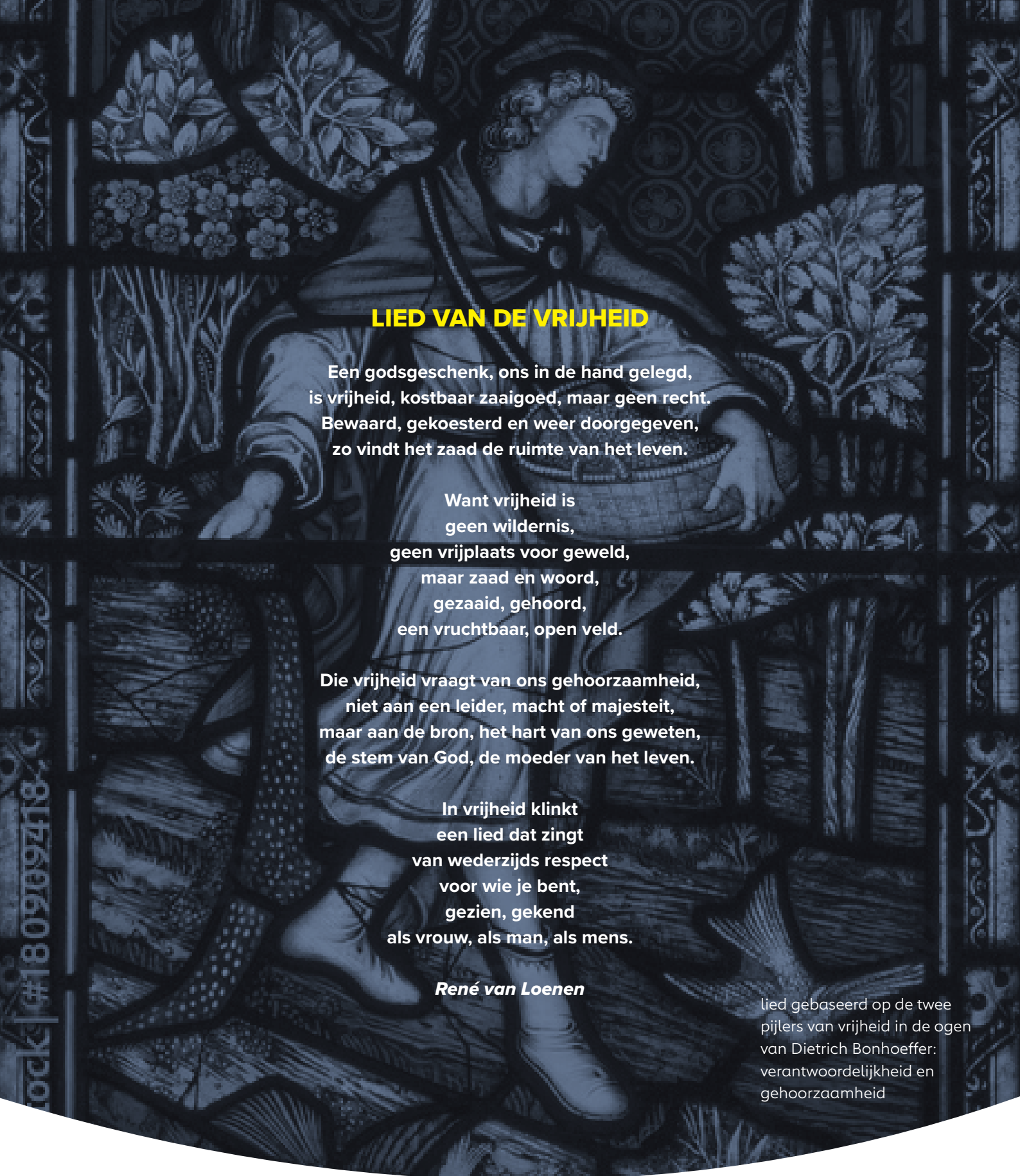
De FICDD steunt de Armenian Missionary Association of America (AMAA) in hun inzet om 10 studenten uit verschillende achtergronden op te leiden over democratie en democratische waarden. Dit is belangrijk omdat het helpt om de democratische instellingen van Armenië te versterken en de toekomst van het land te vormen.

Waar hoop je op voor Armenië?

Ik hoop op blijvende vrede, stabiliteit en welvaart voor Armenië en de grotere regio.

Welke vraag of opmerking heb je voor ChristenUnie en/of FICDD (ChristenUnie Internationaal)?

Ik wil jullie bedanken voor het harde werk en de toewijding. Het wordt erkend en zeer gewaardeerd, niet alleen in Nederland, maar ook in Armenië.

LIED VAN DE VRIJHEID

Een godsgeschenk, ons in de hand gelegd,
is vrijheid, kostbaar zaaigoed, maar geen recht.
Bewaard, gekoesterd en weer doorgegeven,
zo vindt het zaad de ruimte van het leven.

Want vrijheid is
geen wildernis,
geen vrijplaats voor geweld,
maar zaad en woord,
gezaaid, gehoord,
een vruchtbaar, open veld.

Die vrijheid vraagt van ons gehoorzaamheid,
niet aan een leider, macht of majesteit,
maar aan de bron, het hart van ons geweten,
de stem van God, de moeder van het leven.

In vrijheid klinkt
een lied dat zingt
van wederzijds respect
voor wie je bent,
gezien, gekend
als vrouw, als man, als mens.

René van Loenen

lied gebaseerd op de twee
pijlers van vrijheid in de ogen
van Dietrich Bonhoeffer:
verantwoordelijkheid en
gehoorzaamheid

ChristenUnie

christenunie.nl/europa

ChristenUnie

Magazine

Partijvisie:

Hoop

voor een
ongenadige tijd

Generatie angststoornis

• in gesprek met
Esther van Fenema

Interview met
Mirjam Bikker

'Wees geen
toeschouwer,
maar draag een
steentje bij'

Interview

Pieter Grinwis

'Samenwerking
met andere
partijen is
het geheim
om iets te
bereiken'

Interview Mirjam Bikker	4
Samenvatting Commissie Partijvisie	8
Generatie Angststoornis	14
3 generaties vrijwilligers	18
Interview Pieter Grinwis	20
Groenlezing 2024	22
Interview gebedscoördinator	24
ChristenUnie nieuws	26
Column Trineke Palm	28
Agenda	29
Prijspuzzel	31

Colofon

Redactie

Jacqueline Vandermeer-van Hoven
Mees Hess
Janno Kamphorst (eindredacteur)
Carola van der Krieke

Met dank aan:

Nienke van Denderen | www.nienkevandenderenfotografie.nl
Karin Prins | www.karinprins.nl
Folkert Rinkema | www.folkertrinkema.com

Vormgeving

idd.nu

Drukwerk en verzending

De Drukwerkkanjer

CBB

ChristenUnie magazine verschijnt in
braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

GIFTEN

De ChristenUnie steunen met uw
gift? IBAN: NL55 RABO 0372 9300 18
t.n.v. ChristenUnie te Amersfoort

Zowel uw contributie als uw gift aan
de ChristenUnie is aftrekbaar als gift
bij uw aangifte Inkomstenbelasting.

Contact

Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 422 6969
info@christenunie.nl
IBAN: NL55 RABO 0372 9300 18
www.christenunie.nl/contact
Bezoekadres: Piet Mondriaanlaan 48,
3812 GV Amersfoort

Advertenties

Theo Wijbenga – 0613862881 –
advies@theowijbenga.nl
Het volgende ChristenUnie magazine
verschijnt in voorjaar 2025.
De advertenties in dit magazine vertegen-
woordigen niet automatisch de politieke
standpunten van de ChristenUnie, maar
worden geplaatst om het maken van het
magazine te kunnen bekostigen.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met
het kalenderjaar. Opzeggen kan
alleen schriftelijk voor 1 december
bij de ledenadministratie:
ledenadministratie@christenunie.nl.
Alle mutaties worden door de leden-
administratie per e-mail of per post
aan u bevestigd.

Contributie-inning

Per jaar: wij schrijven rond 28 januari de
contributie af. Per kwartaal: wij schrijven
rond 28 jan/apr/juli/okt af. Per maand: wij
schrijven elke maand rond de 28e af.

De contributie voor leden met een
standaard lidmaatschap zal volgend
jaar worden verhoogd, mits goedgekeurd
op het congres van 23 november.
De nieuwe maandelijkse tarieven zijn:
€6, €9 en €12. Ook wordt een nieuw
tarief toegevoegd: € 24/maand. Voor
gezinsleden en reductieleden verandert
het maandtarief niet, dit blijft €2,50.
De wijziging gaat automatisch in op
1 januari 2025, tenzij u voor 20 december
2024 uw lidmaatschap aanpast via
Mijn ChristenUnie op christenunie.nl, mailt
naar ledenadministratie@christenunie.nl
of belt naar 033 422 6969.

Persoonsgegevens en privacy

De ChristenUnie gaat zorgvuldig om met
uw persoonsgegevens. Meer informatie
hierover in onze privacyverklaring op
www.christenunie.nl/privacyverklaring.
Vragen of bezwaar? Mail of bel met het
Partijbureau.

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

Algemeen Nut
Beoogende Instelling
ANBI

Beste ChristenUnie-vrienden,

“Oude
waarden
voor een
nieuwe
tijd”

‘Hoop in een ongenadige tijd. Dat bepaalt de koers van de ChristenUnie. Vorige maand presenteerde de Commissie Partijvisie een heldere visie voor onze partij. Voluit vanuit onze beginselen, eerlijk over de onherbergzame kant van deze tijd en wat dan juist de koers van de ChristenUnie moet zijn. Daar kunnen we de komende jaren mee vooruit. Het was bij de eerste gespreksavonden al mooi om te merken dat we dat met heel veel enthousiaste leden doen. Christelijk-sociale politiek begint dichtbij, in de straat waar we wonen, het dorp of de wijk waar we van houden.

Als je in de Tweede Kamer spreekt, dan zie je schoolklassen de publieke tribune op lopen. In de afgelopen tijd zagen deze jongeren te vaak alleen gekissebis, veel gedoe, weinig inhoudelijke oplossingen van de grote vragen. Of het nu gaat om goed samenleven, minder eenzaamheid, een eigen huis of zorg voor onze aarde. De ChristenUnie is opgericht in een traditie met stevige wortels. Daarom kiezen we niet voor windvaanpolitiek die met alle winden meewaait, maar voor opbouwende politiek die de samenleving versterkt. Wij zijn de partij van de samenleving.

In een tijd van harde koppen en standpunten, een tijd waarin we het goede samenleven soms lijken te zijn verleerd, waarin de mentale gezondheid van onze jongeren schrikbarend snel achteruit holt, koersen wij op een verbonden samenleving en een overheid die recht doet.

In dit magazine lees je een interview met Esther van Fenema, die een indringend pleidooi houdt voor echte verbondenheid in plaats van de schijnverbondenheid op sociale media. Je leest over bevlogen ondernemers, die niet alleen bezig zijn met de volgende kwartaalwinst, maar die gericht zijn op brede welvaart. Vanzelfsprekend is er ook aandacht voor het handwerk van elke week: in de provincie, op het partijbureau, in de gebeden en in de Kamer, waar Pieter net een ondernemersvisie presenteerde en Don juist volop aan de slag is met de toekomst van onze jongeren.

‘Hoop is het licht dat uit de toekomst op het heden valt’, schrijft de Poolse priester Thomas Halik. In dat licht leven en werken we. Vandaag wil ik ook jullie als leden bedanken. Want door jullie betrokkenheid, door het werk van de ChristenUnie te steunen, kunnen we ook telkens opnieuw werk maken van de hoop voor deze ongenadige tijd. Dat doen we samen, ieder op zijn plek, hoopvol omdat we weten dat de beste toekomst wacht!

Mirjam Bikker
Partijleider ChristenUnie

Mirjam Bikker:

'Sta op voor wat je ten diepste vindt. Wees geen toeschouwer'

Ruim anderhalf jaar is Mirjam Bikker partijleider van de ChristenUnie. Een grote verantwoordelijkheid in deze 'ongenadige tijd'. Maar alle christenen dragen dezelfde verantwoordelijkheid, vindt Mirjam: "Sta op voor wat je ten diepste vindt. Wees geen toeschouwer maar draag een steentje bij." Een gesprek over heilige woede en vooral over hoop.

Tekst: Karin Prins • Beeld: Nienke van Denderen

AL RUIM ANDERHALF JAAR ONDERWEG ALS PARTIJLEIDER, WAT HEB JE TOT NU TOE GELEERD?

"Het eerste jaar was vooral de ene na de andere campagne voeren. Enorm intensief, maar het was goed om veel buiten Den Haag te zijn. Het werk van de ChristenUnie begint namelijk niet in Den Haag maar in de dorpen en steden in heel Nederland. Dat zag ik op bezoek bij de warme huiskamer van het Leger des Heils in Goes, waar mensen gezien worden en graag aanschuiven. In het hospice in Delft, waar mensen alle liefdevolle zorg krijgen. De zorgboerderij vlakbij Barneveld. Daar gebeurt het. Daar draait ons samenleven om. Niet om de politiek, niet om de overheid. Dat neemt niet weg dat wij hier in Den Haag ons werk heel goed moeten doen. Ook heb ik opnieuw ervaren dat de ChristenUnie een biddende partij is. Dat is het mooie, op allerlei manieren en uit de volle breedte van de ChristenUnie dragen mensen bij. Biddend en werkend."

HEEFT JE OPVOEDING INVLOED OP DE MANIER WAAROP JE POLITIEK BEDRIJFT?

"Van mijn ouders leerde ik om altijd de ander te blijven zien en spreken, je talenten te gebruiken en je steentje bij te dragen aan de maatschappij. Daar werd niet over gesproken, het was vanzelfsprekend. Ook het vele lezen heb ik van huis uit meegekregen. Er lagen altijd boeken, kranten en tijdschriften vanuit een brede maatschappelijke belangstelling. Mijn ouders

werkten allebei in het onderwijs, mijn moeder is nog steeds juf op een christelijke basisschool. Door mijn vader heb ik de ChristenUnie leren kennen. We gingen in Nunspeet wonen, waar we vanuit Moordrecht naartoe zijn verhuisd toen ik in groep zeven zat. Daar was een actieve ChristenUnie-afdeling. Als kind keek ik al graag het journaal. Dat is, denk ik, niet heel gewoon voor een kind van die leeftijd."

JE HEBT DRIE KINDEREN, ONTDEK JE BIJ HEN AL POLITIEKE INTERESSE?

"Ze zijn zeker betrokken bij wat er gebeurt in de wereld. Voor mij is dát politiek! Onze jongste zoon van acht weet alles over dieren en maakt zich zorgen om de ijsbeer. De oudsten begrijpen politiek goed maar hebben ook hun schoolleven met vrienden en vriendinnen. En dat is maar goed ook."

OP EEN GEGEVEN MOMENT KOOS JE VOOR DE POLITIEK...

"Dat steentje bijdragen aan de maatschappij, bepaalde mijn keuze om rechten te gaan studeren in Utrecht. Dat ga je niet studeren om de politiek in te gaan. Totdat ik een nieuw bijbaantje zocht. Ik solliciteerde op een vacature voor fractiemedewerker bij de ChristenUnie Utrecht en werd aangenomen. Daar werd het politieke vuur écht aangewakkerd. In die periode heb ik zoveel geleerd van Wim Rietkerk. Met hem zat ik in de raad, hij was daarnaast

predikant. Hij stelde steeds de vraag: hoe volgen wij Jezus in deze stad? Zijn wij aanwezig in de schaduwplekken: de prostitutie, de armoede, de eenzaamheid. Niet alles is maakbaar, maar we kunnen wel lichtpuntjes van het Koninkrijk brengen. Maar ook: hoe investeer je in de hoopvolle plekken van ontmoeting zoals verenigingen en kerken? Ik zie hem als een leermeester.

Meer mensen hebben mij de weg gewezen. In de Eerste Kamer was dat Roel Kuiper, een bevlogen man. Maar ook Peter Ester, hij is helaas overleden en we missen hem. Hij leerde mij de vraag stellen bij iedere nieuwe wet: wie zijn hier de verliezers? En willen we dat?"

HEB JE EEN VOORBEELD? WANNEER STELDE JE DE VRAAG 'WIE ZIJN HIER DE VERLIEZERS'?

"Neem de verruiming van de gokwet. Wie hier de verliezers zijn, is duidelijk: kwetsbare jongeren die met hun telefoon op zak ieder moment van de

"De partijvisie is een heldere boodschap over de waarden van de ChristenUnie, geworteld in de eeuwenoude christelijke traditie van samenleven en recht doen."

dag kunnen gokken. Steeds meer jongeren komen in grote problemen door een gokverslaving. Daar wordt grof geld aan verdiend. Dan slaat bij mij verontwaardiging om in heilige woede."

TIJDENS DE ALGEMENE POLITIEKE BESCHOUWINGEN MAAKTE JE INDRUK OP AHMED ABOUTALEB, DE OUD-BURGEMEESTER VAN ROTTERDAM. IN TALKSHOW EVA NOEMT HIJ DE WIJZE WAAROP JE IN JE EENTJE OP EEN CRUCIAAL MOMENT IN HET DEBAT OVER DE ASIELNOODWET, DUIDELIJK MAAKTE WAT DE RECHTSSTAAT INHOUDT. WAS DAT OOK HEILIGE WOEDE?

"Het gemak waarop gesproken wordt over onze democratische rechtsstaat. Zonder enige verantwoordelijkheid voor de rechten van de ander. Ja, dan voel ik dat ook, omdat je zoveel op de helling zet. Alsof de rechtsstaat een lastige hindernis is en aan de kant gezet kan worden om het standpunt van de grootste partij door te kunnen drukken. Het is onze ►►

“Niet alles is maakbaar, maar we kunnen wel lichtpuntjes van het Koninkrijk brengen.”

Grondwet die alle minderheden beschermt, die de samenleving beschermt tegen een losgeslagen overheid. De democratische rechtsstaat maakt dat we in vrede van mening kunnen verschillen en ons verantwoordelijk voelen om oplossingen te vinden. Niet alleen je eigen gelijk voorop, maar ook zoeken hoe je met respect voor de ander problemen in dit land aanpakt.”

WAT MAAKTE HET EEN CRUCIAAL MOMENT VOOR JOU OM OP TE STAAN?

“Dat het recht gebogen werd, de Tweede en Eerste Kamer zouden door het kabinet aan de kant geschoven worden. Door het inroepen van staatsnoodrecht kan dat. Maar alleen in acute noodsituaties, zoals een overstroming, is het staatsnoodrecht van toepassing. Dan is het ook te

begrijpen, je moet direct aan de slag, je hebt het niet kunnen voorzien. Dan kan het kabinet achteraf naar de Kamer om goedkeuring te vragen.

Er speelt veel rond asiel en migratie, daar moeten we het over hebben. Maar de problemen zijn het gevolg van jarenlang bestuurlijk onvermogen, niet van een acute crisis.

Staatsnoodrecht dan toch van toepassing verklaren terwijl de Kamer zegt: er zijn ook andere wegen te bewandelen, ondermijnt de rechtsstaat. Het recht wordt naar eigen inzicht omgebogen. Dan moeten we alert zijn. Waar dat gebeurt, of een poging daartoe, is de democratische rechtsstaat in acuut gevaar.”

JE DRAAGT EEN GROTE VERANTWOORDELIJKHEID, WAAR HAAL JE KRACHT UIT?

“Op dit moment lees ik de Bijbelboeken Koningen. Nou, dat waren nog eens woeste tijden. Het geeft mij een zekere rust, God was er toen en is er nu. Het Bijbelboek Esther inspireert mij ook: op het juiste moment stond Esther op om het op te nemen voor haar volk.

We dragen allemaal de grote verantwoordelijkheid om op te staan als het nodig is. In je gezin, in je bedrijf, op je werk. Het geeft mij hoop dat ik dit op zoveel plekken zie gebeuren. Laatst was ik in Apeldoorn waar jongeren via de maatschappelijke diensttijd meedoen met een maatjesproject. Zo sprak ik met een vrouw, haar man is overleden, die iedere week enorm uitkijkt naar het bezoek van het maatje aan wie ze is gekoppeld. Of een familiebedrijf in de Rotterdamse haven dat een studiefonds heeft opgericht voor kinderen van medewerkers. Allemaal plaatsen van hoop.”

“Hoe investeer je in de hoopvolle plekken van ontmoeting?”

ALS VROUW, CHRISTEN EN PARTIJLEIDER HEB JE VEEL TE MAKEN MET ONLINE HAAT. HOE GA JE DAARMEE OM?

“Mijn identiteit ligt niet in wat anderen van mij vinden. Het is belangrijk dat de schreeuwers het niet winnen in mijn hoofd. Het helpt om er met mensen over te praten. Wat trouwens ook goed werkt: als ik moe ben, mijn sociale media niet openen.”

DE PARTIJVISIE ‘HOOP VOOR EEN ONGENADIGE TIJD’ IS GEPRESENTEERD. JE SCHREEF EEN PAMFLET ALS POLITIEKE BIJSLUITER. WAAROM?

“Juist deze tijd schreeuwt om christelijke politiek, niet alleen standpunten, maar ook het verhaal daaronder. Hoe we naar de samenleving kijken, wat onze missie is. De partijvisie is een heldere boodschap over de waarden van de ChristenUnie, geworteld in de eeuwenoude christelijke traditie van samenleven en recht doen. Omdat we de volgende generaties, kinderen en kleinkinderen, ook hoopvol willen laten opgroeien.”

‘SUCCES IS EEN KEUZE’ TYPEERT ONZE TIJDGEEST EN VEROORZAAKT STRESS EN EENZAAMHEID. IS ER RUIMTE OM OP TE KRABBELEN ALS JE PECH HEBT IN HET LEVEN?

“Ondertussen lijkt het huidige kabinet de samenleving te zijn vergeten: de maatschappelijke diensttijd en de giftenaftrek staan onder druk. Verenigingsleven en vrijwilligerswerk krijgen geen aandacht. Er wordt chaos gecreëerd in plaats

van dat er gewerkt wordt aan oplossingen voor problemen die ons allemaal raken: de vergrijzing, migratie, het openbaar vervoer, de huizenmarkt en volksgezondheid. In deze ongenadige tijd is het belangrijk om een hoopvolle koers te bepalen. Het pamflet beschrijft die koers.”

DE DRIE HOOFDPUNTEN IN HET PAMFLET ZIJN: TOEKOMST VOOR KINDEREN, ECONOMIE VOOR MENS EN SCHEPPING EN RECHT-VAARDIGE OVERHEID. WAT BETEKENT DIT VOOR DE CHRISTENUNIE?

“Dit is onze agenda voor de komende tijd: politiek van de ChristenUnie stelt de toekomst van kinderen voorop. Voor een hoopvolle samenleving waar zorg voor elkaar geen uitzondering maar regel is. We zien een uitgeputte schepping, door onze leefstijl. Grote bedrijven die gaan van kwartaalwinst naar kwartaalwinst, zouden niet centraal moeten staan in onze economie, maar de familiebedrijven (die ook groot kunnen zijn) die denken in generatie op generatie. Het is hoog tijd voor een rentmeesters-economie, waarop mens en schepping floreert. Voor een overheid die betrouwbaar is en mensen en hun vrijheden beschermt. Daarom staat de ChristenUnie pal voor de democratische rechtsstaat.”

VOLGEND JAAR BESTAAT DE CHRISTENUNIE 25 JAAR. HOE KIJKT JE NAAR DIT JUBILEUM?

“De oprichting van de ChristenUnie was een bijzondere gebeurtenis: christenen vonden elkaar onder één politiek dak. Vijfentwintig jaar later is het een unie van mensen die ondanks grote verschillen samen geloven. Van idealisten tot twijfelaars, van protestanten tot katholieken. Christenen die bruggen slaan in een verkrumelde samenleving.

Veel mensen maken zich grote zorgen over de tijd waarin we leven. Laatst las ik deze meer dan duizend jaar oude tekst van kerkvader Augustinus: ‘Het zijn moeilijke tijden! Dat zeggen de mensen tenminste. Laten we liever goed leven, dan worden de tijden vanzelf goed. Wij zijn de tijden. Zoals wij zijn, zijn de tijden.’ Augustinus schrijft dat in bar ingewikkelde tijden, ook voor christenen. Hij leeft dit vanuit zijn geloof en het is een prachtige aanmoediging. Dit is een oproep aan ons allemaal: sta op voor wat je ten diepste vindt en draag dat uit. Wees geen toeschouwer. Niet alleen is het een oproep, het geeft ook ontspanning: de tijden zijn in Gods hand.”

Hoop

voor een ongenadige tijd

In 'Hoop voor een ongenadige tijd' presenteert de ChristenUnie haar visie voor de komende jaren. Begin september is het visiestuk overhandigd door commissievoorzitter Roel Kuiper aan Ankie van Tatenhove, voorzitter van het Landelijk Bestuur, en aan partijleider Mirjam Bikker. Dit document is bedoeld om richting te geven aan de politieke koers van de partij, met als doel een beweging te blijven van christenen die het evangelie in de politiek handen en voeten geven. Het is opgedeeld in drie delen: de missie van de ChristenUnie, zeven beginselen en een politieke agenda voor de toekomst. We hebben het programma voor u samengevat:

Moment van overhandiging

EEN ONOPGEEFBARE MISSIE

De ChristenUnie gelooft dat christelijke politiek juist nu van belang is. Ondanks de uitdagingen van de afgelopen 25 jaar blijft de ChristenUnie geloven in een politiek die gebaseerd is op geloof, hoop en liefde, en die streeft naar recht en vrede in de samenleving. De partij wil niet alleen een politieke beweging zijn, maar ook een hoopvolle tegenbeweging tegen de individualistische tendensen in de samenleving.

DE ZEVEN BEGINSELEN VOOR HOOPVOLLE CHRISTELIJKE POLITIEK

Het verhaal van het evangelie is radicaal. Je overgeven aan een leven in de voetsporen van Jezus, kan niet zonder consequenties blijven voor hoe je kijkt naar mensen, de samenleving of de rol van de overheid. Voor de ChristenUnie leidt dit tot de volgende

mens- en maatschappijbeelden die in deze tijd werkelijk tot een andere politiek en een andere samenleving kunnen leiden.

- 1. Een ander mensbeeld:** de ChristenUnie verzet zich tegen het idee dat het leven draait om persoonlijk succes en competitie. In plaats daarvan benadrukt de partij het belang van verbondenheid en zorg voor elkaar.
- 2. Een andere samenleving:** de ChristenUnie streeft naar een samenleving die gebaseerd is op gemeenschap en verantwoordelijkheid, waarin mensen voor elkaar zorgen.
- 3. Een andere overheidsvisie:** de overheid moet dienend zijn en gericht op gerechtigheid. De ChristenUnie pleit voor een overheid die ruimte laat voor gemeenschappen en hun eigen verantwoordelijkheid.
- 4. Een andere economie:** de partij streeft naar een economie waarin rentmeesterschap centraal staat. Mensen moeten niet enkel streven naar financiële groei, maar ook zorg dragen voor de aarde en de samenleving.
- 5. Een andere verhouding tot de aarde:** zorg voor Gods schepping is essentieel. De ChristenUnie benadrukt het belang van ecologisch verantwoord handelen en het behoud van de natuur.
- 6. Een andere democratie:** de partij staat voor een democratie waarin vrijheid en rechtvaardigheid worden verdedigd. Het respect voor fundamentele vrijheden en de bescherming van minderheden zijn daarbij essentieel.
- 7. Een andere internationale orde:** de ChristenUnie ziet het als haar taak om bij te dragen aan internationale vrede en gerechtigheid en om op te komen voor de rechten van de mens wereldwijd.

HOOPVOLLE AGENDA

De ChristenUnie wil zich de komende jaren richten op drie hoofdthema's:

- 1. Een hoopvolle samenleving:** met aandacht voor de kracht van lokale gemeenschappen, onderwijs en zorg voor elkaar.
- 2. Een dienstbare economie:** gericht op rentmeesterschap en duurzaamheid, waarbij de belangen van mens en natuur worden beschermd.
- 3. Een rechtvaardige overheid:** die opkomt voor vrijheid en recht en een betrouwbare partner is van burgers en gemeenschappen.

Dit bepaalt onze politieke agenda voor de komende jaren:

- **TOEKOMST VOOR KINDEREN**
investeren in gezinnen, onderwijs, huisvesting en kansen voor jongeren.
- **DUURZAME ECONOMIE**
gericht op eerlijke handel, duurzaamheid en lokale groei.
- **STERKE RECHTSSTAAT**
bescherming van vrijheden en bestrijding van criminaliteit en onrecht.
- **LEVENSWAARDE**
bescherming van elk leven, van geboorte tot natuurlijke dood.
- **ZORG VOOR DE SCHEPPING**
actief herstel van natuur en aanpak van klimaatverandering.
- **LOKALE GEMEENSCHAPPEN**
ondersteuning van lokale initiatieven en vrijwilligerswerk.
- **VRIJ ONDERWIJS**
keuzevrijheid voor ouders over het door hun kinderen te volgen onderwijs.
- **PUBLIEKE VOORZIENINGEN**
herstel van belangrijke publieke diensten.
- **INTERNATIONALE VEILIGHEID**
inzet voor samenwerking en veiligheid.
- **STRIJD TEGEN ARMOEDE**
bestrijding van armoede en onrecht wereldwijd.

Meer weten?
Ga naar christenunie.nl/koers

Groeten uit de PUB

Excuses. Niet uit de pub, maar van het PUB. Het Provinciale Unie Bestuur. Om specifiek te zijn krijgt u als lezer de hartelijke groeten van PU-bestuur Zuid-Holland. Wat doet zo'n bestuur nu eigenlijk? Waarom is een bestuur op provinciaal niveau van belang? Graag stellen we u voor aan Nico, Chiel, Rens en Pieter.

Kunnen jullie iets over jezelf vertellen?

Chiel: "Ik zit al bijna vier jaar in het bestuur als secretaris. Dat vind ik zelf ook eigenlijk een beetje gek lang. Ik ben 27, en ik ben direct aan het einde van mijn studententijd bestuurslid geworden. Dus ik zit nu al bijna aan het einde van de eerste termijn. Inmiddels werk ik. Ik heb natuurkunde gestudeerd en ik heb een ingenieursbaan. Het bestuurswerk doe ik nog steeds met plezier."

Pieter: "Was het 2022 toen we elkaar tegenkwamen op het zebepad, Nico? Toen strikte Nico mij voor het bestuur. Sindsdien zit ik in het bestuur, vooral gericht op campagne en communicatie. Ik heb 15 jaar voor de klas gestaan in het voortgezet onderwijs. Ik werk nu als beleidsadviseur van een scholengroep. Dat is meer de adviserende rol om alles goed te regelen binnen de scholen."

Nico: "Ik zit nu in mijn tweede periode. Op een gegeven moment heb ik gewoon belangstelling getoond. Er stond een oproep in het provinciale krantje van 'wie wil ons bestuur komen versterken'. Ik heb gewoon een poosje meegedraaid, toen kwam de vacature voor de voorzitter. Dat doe ik overigens met plezier. Ik ben nu vier jaar met pensioen. Altijd gewerkt in de wereld van de uitgeverij. Boekenuitgeverij, tijdschriften enzovoort. Daar ben ik directeur geweest."

Rens: "Ik ben de penningmeester. Eigenlijk op ad-interim basis. Ik heb eigenlijk de maximale termijn van penningmeesterschap jaren geleden al bereikt. Op een gegeven moment was er een nieuwe penningmeester. Maar na een goed jaar, was die ook weer weg. En toen stond de voorzitter bij mij op de stoep van 'wil jij dat werk nog wel overnemen, want we hebben geen penningmeester'. En zo zit ik inmiddels alweer een jaar of drie stiekem bij de club. In mijn werkzame leven heb ik bij het ministerie van Sociale Zaken gezeten. Maar ik ben al 7,5 jaar met pensioen."

Jullie zijn dus het PU-bestuur van Zuid-Holland. Stel, je zou moeten uitleggen aan iemand die niet weet wat dat inhoudt. Hoe zou je vertellen wat jullie doen?

Nico: "Er zijn natuurlijk verschillende politieke niveaus: lokaal, provinciale staten en de landelijke politiek. Wij vormen de tussenlaag, wat betekent dat we ons niet alleen richten op de Provinciale Staten, maar ook op de Waterschappen in dit gebied. Onze belangrijkste taak is ervoor te zorgen dat er voldoende kandidaten zijn voor deze posities. Daarnaast hebben we een adviserende rol richting de lokale afdelingen. Bijvoorbeeld, als er lokale

Bijeenkomst van Provinciale Unie Zuid-Holland

"... een beweging van christenen in Nederland. Ik hoop dat we dat met elkaar kunnen blijven vormgeven."

conflicten zijn of als een afdeling financieel krap zit, dan zoeken wij contact met hen, of zij nemen contact met ons op."

Wat is het belang van een PU-bestuur?

Chiel: "Soms heb je dat er niet voldoende mensen zijn om echt een hele afdeling te kunnen houden. Dan kan een aangrenzende lokale afdeling daar wel iets in betekenen, ondersteund door de provincie. De Provinciale Unie is eigenlijk een optelsom van alle lokale afdelingen. Het is natuurlijk wel eens knippen. Het is best wel veel werk om aan verkiezingen deel te nemen, om een campagne te voeren, om zo'n kandidatenlijst te maken, om mensen te vinden die raadslid willen worden."

Veel mensen willen wel op een lijst, maar niet op de positie voor een raadslidmaatschap. Dus er zijn wel eens gevallen geweest waar er geen lijsttrekker was. Daarom is daar geen ChristenUnie-zetel meer. Dat is zonde. Terwijl de stemmers er wel waren. Dus ja, die bestuurlijke kant van een partij is haast net zo belangrijk als de politieke."

Hoe houden jullie contact met de verschillende politieke lagen?

Pieter: "We proberen de netwerkstructuur die landelijk wordt gebruikt, ook in de provincie toe te passen. Voorheen organiseerden we een huishoudelijke vergadering in Waddinxveen, een centrale locatie in de provincie. Nu heeft de bijeenkomst nog steeds een huishoudelijk deel, maar ligt de nadruk veel meer op ontmoeting, zoals bij een politiek café. We wisselen daarbij van locatie: we zijn al in Gouda en Sliedrecht geweest, en dit najaar gaan we naar Teylingen, in de Bollenstreek, omgeving Lisse. Zo komen we steeds in contact met andere groepen mensen."

Sommige mensen komen altijd naar de bijeenkomsten van de Provinciale Unie, maar voor anderen is de drempel lager als de locatie dichterbij huis is. Op deze manier proberen we mensen dichterbij elkaar te brengen."

**"Een provinciaal
netwerk van christenen
die betrokken willen zijn
bij de politiek"**

**Wat maakt het bestuurlijke werk leuk voor jullie?
Hebben jullie mooie herinneringen of staan
specifieke momenten jullie bij?**

Nico: "Ik ben dus eigenlijk vrij laat praktisch in dat bestuurlijke werk van de politiek terecht gekomen. Soms denk ik wel eens van: "waar ben ik aan begonnen?" Omdat politici soms een soort geldingsdrang hebben. Dus wie op nummer drie staat wil uiteindelijk toch echt redenen vinden om op nummer één te komen staan. Maar het spel meespelen, die lijsten opstellen, dat is toch wel goed. Dat je helpt een combinatie van mensen op verkiesbare plaatsen te krijgen die echt iets kunnen toevoegen. Dat vind ik wel een verantwoordelijkheid. Dus je levert een bijdrage aan dingen die toch te maken hebben met het koninkrijk van God."

Chiel: "Voor mij is het ook weerstand bieden in een soort cultuur, waarin alle vakbonden, alle politieke partijen dalende ledenaantallen hebben, om gewoon wel dat werk te doen en je in te zetten. Want anders laat je het alleen over aan, met eerbied gesproken, mensen die naar de ALV komen en de gemiddelde leeftijd van 60 jaar hebben en grotendeels man zijn. Als je niks doet dan laat je de partij dus over aan hen, en dan zijn dat de mensen die de selectiecommissies vullen, die de programma-commissies vullen en dan krijg je misschien dat de kieslijst en het verkiezingsprogramma ook eerder een afspiegeling zijn van die actieve leden dan van de daadwerkelijke achterban en gewoon het algemene ledenbestand. Dus ik haal er wel voldoening uit om dat dan een beetje te doorbreken."

Rens: "Ik moet zeggen, ik heb het altijd met heel veel plezier gedaan. Ik heb daar ook wel veel voldoening uit gehaald, ook als penningmeester zijnde. Want we ondersteunen ook wel eens afdelingen met een bijdrage. Maar als dan het geven van bijdragen leidt tot het behalen van een stem ergens, of in de gemeente of in een waterschap, dan is dat geweldig. Ik heb bijvoorbeeld ook geholpen om de ChristenUnie in het Hoogheemraadschap van Delfland te krijgen. Dat was echt heel spannend of we voldoende ondersteuningsverklaringen bij elkaar wisten te rapen. Dat was eigenlijk een week voordat ik ze in moest leveren nog onduidelijk of ik het aantal haalde. En de laatste dagen stroomden de verklaringen binnen. Heerlijk!"

Pieter: "Dat je met elkaar zo'n beweging vormt is prachtig. Op een ledencongres kom je toch wel weer mensen tegen die je ooit ergens, een paar jaar geleden ook al een keer ergens tegenkwam en ook actief waren. En die verbreding naar mensen die zich heel erg verwant voelen aan ons gedachtegoed. Dat is gewoon mooi, gewoon een beweging van christenen zijn in Nederland. Ik hoop dat we dat met elkaar kunnen blijven vormgeven."

Word lid van CGMV, de hoopvolle vakbond

**Altijd
verzekerd** van
persoonlijk juridisch
advies bij werk,
uitkering en inkomen,
Al vanaf **10,- p/m**

Soms heb je behoefte aan juridische hulp of advies, soms wil je gewoon even sparren. Op al deze momenten zijn wij er voor je. En voor duizenden andere leden die, net als jij, geloven dat goed werk de wereld mooier maakt.

- + advies bij vragen over werk en loopbaan
- + juridische bijstand bij problemen
- + gratis trainingen en workshops

Je hoeft natuurlijk niet te wachten tot er problemen of vragen zijn. Lid worden van een vakbond is altijd een goed idee. Scan de QR-code of ga naar www.cgm.nl/lid-worden

Hanzelaan 344, Zwolle
Gorechtkade 2, Groningen
telefoon 038 425 43 79
www.cgm.nl

cgm
de hoopvolle
vakbond

Angststoornis

Tekst: Mees Hess

‘Een individu kan zichzelf onvoldoende zingeving bieden.’

• in gesprek met Esther van Fenema over de gevolgen van sociale media.

“... vaak zie ik dat mensen hun eigen handleiding niet respecteren.”

In zijn boek *The Anxious Generation* bespreekt Jonathan Haidt de mentale gezondheids crisis onder jongeren, die volgens hem nauw samenhangt met een breder verlies aan zingeving in de westerse samenleving. Haidt stelt dat de opkomst van smartphones en sociale media sinds 2010 een belangrijk keerpunt is, met vergaande gevolgen voor hoe jongeren de wereld ervaren en zichzelf zien. De toegenomen focus op individualisme en de constante prikkels van sociale media hebben geleid tot een groeiende kwetsbaarheid onder jongeren.

Naar aanleiding van Haidts analyse spreken we met Esther van Fenema, zij is o.a. psychiater, auteur, topvioliste en high performerscoach. In dit interview deelt ze haar inzichten over de zingevingscrisis, de rol van technologie in de mentale gezondheid van jongeren en hoe individuen, ouders en de overheid kunnen bijdragen aan oplossingen. Van Fenema pleit voor meer verbinding en collectieve verantwoordelijkheid om de veerkracht van jongeren te versterken in een steeds digitaler wordende wereld.

Is er volgens u sprake van een zingevingscrisis in de westerse samenleving, zoals Haidt beweert in zijn boek?

“Ja, die is er volgens mij ook. In mijn boek *Het Verlaten Individu* bespreek ik het hypergeïndividualiseerde wezen dat we tegenwoordig zijn. We leven in een samenleving waarin het individu op een voetstuk staat, met zelfontplooiing als het hoogste doel. Hierdoor missen we de verbinding met het grotere geheel. Het individu op zichzelf

is namelijk niet zo interessant, want een individu kan zichzelf onvoldoende zingeving bieden.”

Hoe kunnen mensen in deze tijd zin geven aan hun leven?

“Dat is een ingewikkelde vraag. Ik denk dat het zoeken naar verbinding met anderen, jezelf in een groter geheel plaatsen en een rol hebben binnen het collectief, erg belangrijk is. Zingeving heeft ook een spirituele dimensie, waarbij je onderdeel bent van een groter verhaal. Religie kan hier een belangrijke rol spelen. Zingeving puur vanuit jezelf vinden, is erg moeilijk.”

Haidt legt in zijn boek uit dat de opkomst van smartphones en sociale media sinds 2010 een omslagpunt is in de mentale gezondheid van jongeren. Deelt u deze mening?

“Ja, ik denk dat het een combinatie is van het individualiseringsproces dat in de jaren zestig begon én de opkomst van smartphones sinds 2010. Jongeren zijn opgegroeid met de telefoon, en vooral sociale media hebben van onze aandacht een verdienmodel gemaakt. Deze twee factoren versterken elkaar en we zien nu de gevolgen: steeds meer jongeren hebben last van mentale problemen en angststoornissen.”

Hoe verklaart u dat jongeren mentale problemen ervaren door sociale media?

“Dat is een complex antwoord. Sociale media werken via het beloningssysteem in het brein, dat oorspronkelijk bedoeld is om te overleven in een omgeving van schaarste. Nu wordt dit systeem continu geprikkeld door de prikkels

van sociale media: de likes en de externe standaarden waar je aan moet voldoen om erbij te horen. Wij zijn groepswezens en vinden het belangrijk om geaccepteerd te worden. Als je directe sociale omgeving vervangen wordt door een online wereld waar iedereen leuker en geweldiger lijkt, wordt het voor een opgroeiend brein heel moeilijk om een stabiel zelfbeeld te ontwikkelen.

De vraag is ook wat dit doet met je aandacht en je verbinding met anderen. Als je continu vanuit een verslavingsbiologie aan het scherm gekluisterd bent en achter zaken aanjaagt waarvan je je kunt afvragen hoe zinvol ze zijn, dan heeft dat gevolgen. Fysiek samen tijd doorbrengen verdwijnt, kinderen spelen niet meer buiten. Dit veroorzaakt tekorten in een opgroeiend brein, vooral bij kinderen die moeten leren socialiseren.”

U hebt sociale media wel eens vergeleken met cocaïne. Wat bedoelt u daarmee?

“Daarmee doel ik op de verslavingsbiologie die door beide wordt getriggerd. Cocaïne grijpt in op het beloningssysteem in het brein en geeft een goed gevoel, waardoor je steeds meer nodig hebt om hetzelfde effect te krijgen. Dat kan leiden tot verslaving. Dit geldt ook voor dingen als gokken, roken, drugs of sociale media. Voor je brein maakt het niet uit: het systeem is hetzelfde.”

Wat kunnen we doen om dit tegen te gaan, en welke rol speelt de overheid hierbij?

“Smartphones op scholen verbieden, een leeftijdsgrens instellen en de big tech-bedrijven aan banden leggen zijn mogelijke

- maatregelen. De overheid moet kritisch, en niet naïef, kijken naar de algoritmes die op kinderbreinen worden losgelaten. Ik denk dat de overheid veel strenger mag optreden, vooral om te voorkomen dat jongeren op een bepaalde manier worden misbruikt, of in ieder geval hun brein.”

“We missen de verbinding met het grotere geheel.”

Besteedt de overheid volgens u voldoende aandacht aan de mentale gezondheid van jongeren?

“Nee, absoluut niet. Dat vind ik naïef en zorgelijk. We krijgen een generatie die heel kwetsbaar is en zich staande moet houden in een overprikkelende en veeleisende samenleving, zonder daartegen opgewassen te zijn. In het regeerakkoord lees ik hier niets over terug, ondanks talloze onderzoeken

Don Ceder – Kamerlid ChristenUnie

“Jonathan Haidts boek Generatie Angststoornis raakt een belangrijk punt: de impact van sociale media op jongeren. Steeds meer jongeren lijden aan somberheid, angststoornissen en een gebrek aan zingeving, en dat wordt sterk aangewakkerd door sociale media.

Ik pleit al langer voor strengere wetgeving, zoals leeftijdsverificatie om te zorgen dat jongeren pas op latere leeftijd toegang krijgen tot sociale media. Dit wetsvoorstel is 9 oktober ingediend en een week later aangenomen. De naleving ervan moet streng worden gehandhaafd. Daarnaast is het cruciaal dat scholen telefoonvrij worden gemaakt. Sinds begin 2024 zijn smartphones op basisscholen en middelbare scholen verboden, wat leerlingen helpt zich beter te concentreren en te presteren. We moeten ook het belang van eenvoudige oplossingen, zoals buitenspelen, niet onderschatten. Het levert jongeren zoveel meer op dan eindeloos scrollen. Als we samen werken aan een “nieuw normaal”, kunnen we levens redden. Daarom steun ik Haidts grondige analyse van deze problematiek.”

die aantonen dat het slecht gesteld is met de mentale gezondheid van jongeren.”

Wat kunnen ouders doen die twijfelen of ze hun kind een telefoon moeten geven?

“Mijn advies is om verbinding te zoeken met andere ouders en als collectief afspraken te maken. Dit kun je niet in je eentje doen, want dan isoleer je je kind, wat alleen maar problemen oplevert. Dus: maak gezamenlijk afspraken over wat je toelaat op welke leeftijd.”

Er zijn ook tegengeluiden dat er juist positieve kanten aan sociale media zitten. Wat zijn volgens u de voordelen en wegen die op tegen de nadelen?

“De positieve kanten zijn er zeker. Je komt in contact met mensen die je normaal niet zou ontmoeten, je kunt ontzettend veel kennis opdoen en je hebt de mogelijkheid om op elk moment contact te zoeken met anderen. Maar ik denk niet dat dit opweegt tegen de negatieve kanten.”

Hoe kunnen mensen zichzelf mentaal wapenen tegen de uitdagingen van deze tijd?

“Het antwoord is eigenlijk simpel, maar vaak zie ik dat mensen hun eigen handleiding niet respecteren. Daarom heb ik in mijn boek ‘De Mentale Schijf van Vijf’ vijf thema’s geclusterd die daarbij helpen: voldoende bewegen, genoeg rust inplannen, matig zijn met telefoongebruik, investeren in sociale contacten en praten over je problemen. Er zitten ook grotere thema’s aan vast, zoals religie, die onder “rust” en “sociale contacten” vallen. In het boek staan ook praktische tips, bijvoorbeeld over hoe je een gesprek begint over problemen.”

Welke boodschap zou u willen meegeven aan de ChristenUnie?

“Dat ze de verantwoordelijkheid heeft om de mentale gezondheid in Den Haag te agenderen. Mirjam Bikker doet dit overigens goed, vooral als het gaat over zaken als euthanasie onder jongeren in de psychiatrie en de gevolgen van online gokken. Ik vind haar een voorbeeld van hoe een politicus verantwoordelijkheid moet nemen.”

**BREEK
DE STILTE**

TEKEN DE PETITIE

16,2 miljoen Afrikaanse christenen zijn op de vlucht voor geweld. Zij leven in onmenselijke omstandigheden in tentenkampen. Jouw vervolgde broers en zussen voelen zich alleen. Want iedereen zwijgt over het onrecht waar ze onder lijden. Teken de petitie en breek de stilte!

Scan de QR-code met je mobiel of ga naar opendoors.nl/petitie

 OpenDoors

**Beemster
Zoekt...**

Een predikant / theoloog met protestants DNA

Ben jij of ken jij de persoon die wij zoeken?
Laat je verrassen!

En bekijk NU onze vacature op:
www.beemsterkerk.nl

Of scan de QR!

Generaties IN ACTIE

Vrijwilligers spelen een cruciale rol in onze samenleving: zij zetten zich met hart en ziel in voor anderen, vaak zonder daar iets voor terug te verwachten. We kunnen niet zonder vrijwilligers. Ook niet bij de ChristenUnie. Vrijwilligers van alle leeftijden zijn bij ons actief. Maar wie zijn die ChristenUnievrijwilligers? Waarom zijn ze vrijwilliger? Wat maakt het leuk? Dat vroegen we aan Rhodé (18), Thijs (48) en Ellen (74).

Tekst: Carola van der Krieke

Ellen Nijse

Wie ben je en wat doe je in het dagelijks leven?

"Ik ben Ellen. Negen jaar gepensioneerd. Daarvoor werkte ik als (wijk)verpleegkundige in het ziekenhuis, de psychiatrie, de thuiszorg en andere werkvelden. De laatste jaren was ik werkzaam als leidinggevende in de ouderenzorg. Tot aan mijn pensioen heb ik 100% gewerkt."

Nu ben ik met pensioen. Een mooie fase in het leven. Je bent vrij, kunt doen en laten wat je wilt. En als je wilt, kun je vrijwilligerswerk gaan doen. Zelf doe ik verschillende dingen. Vrijwilligerswerk doe ik ook voor mezelf, omdat ik het leuk vind. Ik kom tot bloei als ik van betekenis kan zijn voor een ander."

Waarom ben je vrijwilliger geworden bij de ChristenUnie?

"Dat is eigenlijk gewoon heel toevallig. Ik kreeg een mailtje met de oproep om vrijwilliger te worden, daar heb ik op gereageerd. Toen werd ik door Anja (vrijwilligerscoördinator) uitgenodigd voor een gesprek. Dat was een heel prettig gesprek. Daar heb ik gezegd: als er eens iets is, wil ik best wel wat doen. Maar belangrijk is dat ik het leuk moet vinden. Ik doe het liefst vrijwilligerswerk waarbij ik andere mensen ontmoet."

Wat doe je als vrijwilliger?

"Ik heb bij de stand van de ChristenUnie op Opwekking gestaan. Dat was een mooie dag. Ik heb leuke gesprekken gevoerd met mensen. Daar heb ik ook mensen ontmoet die ik anders niet zo snel zou tegenkomen. Op 23 november ga ik samen met een vriendin helpen op het partijcongres in Barneveld."

Wat maakt het vrijwilligerswerk leuk?

"Het contact met mensen. Je krijgt ook veel terug, je ontmoet mensen en meestal is het gezellig. Ik geniet er altijd wel van."

Waarom zou iemand vrijwilliger moeten worden?

"De ChristenUnie is een warme organisatie van wat ik nu toe gemerkt heb. Ook word je als vrijwilliger goed voorbereid op hetgeen wat je gaat doen. Dat is echt super. Bij de ChristenUnie kom je in een warm bad. Voor mij gaat het ook om die gezelligheid. Daarnaast kun je echt wat betekenen, voor in dit geval de ChristenUnie."

Wie ben je en wat doe je in het dagelijks leven?

"Ik ben Rhodé, 18 jaar. Ik ben tweedejaarsstudent Politicologie in Nijmegen."

Waarom ben je vrijwilliger geworden bij de ChristenUnie en wat doe je als vrijwilliger bij de ChristenUnie?

"Via via werd het aan mij gevraagd. Daarnaast vind ik politiek erg interessant. Dus ik dacht: ik zie wel hoe het is. Als vrijwilliger notuleer ik de vergaderingen van het bestuur van de Bestuurdersvereniging."

Wat maakt het vrijwilligerswerk leuk?

"Je zit in een setting waar je anders nooit mee te maken krijgt. Ook spreek je mensen die je anders nooit zou spreken. Het is zo anders dan de dingen die ik in het dagelijks leven doe. Ik leer dingen die ik anders niet zou leren. Daarnaast is het bijzonder om te zien hoe de organisatie van binnenuit eruitziet."

Waarom zou iemand vrijwilliger moeten worden?

"Ja, waarom niet? Het is een leuke kans om veel nieuwe mensen te ontmoeten. Volgens mij zijn er genoeg dingen om te doen, dus er is vast wel iets wat bij je past. Je leert ook nieuwe dingen, in mijn geval notuleren. Dus je kunt jezelf ontwikkelen."

Rhodé Fennema

Thijs Janssen

Wie ben je en wat doe je in het dagelijks leven?

"Ik ben Thijs. Getrouwd met Esther en samen hebben we drie kinderen en wonen we in Voorthuizen. Ik ben softwareontwikkelaar en heb een eigen bedrijf. Daarnaast hardloop ik graag en zing ik bij een gospelkoor. Zelf ben ik niet zo politiek, maar ik vind het mooi hoe de ChristenUnie politiek bedrijft gericht op mensen."

Waarom ben je vrijwilliger geworden en wat doe je als vrijwilliger bij de ChristenUnie?

"Om de partij te steunen, maar niet met politieke activiteiten. Flyeren en mensen overtuigen om op de ChristenUnie te stemmen doe ik bijvoorbeeld niet. Wel heb ik tijdens Opwekking geholpen met het afbreken van de stand. Ik was er toch vanwege mijn dochter, dus kon ik net zo goed even helpen. Voor de lokale afdeling doe ik ook wel eens wat, bijvoorbeeld kerstkaartjes rondbrengen en de kascontrole."

Wat maakt het vrijwilligerswerk leuk?

"Mensen ontmoeten en een praatje maken. Op tv en in het nieuws zie je vaak de bekende mensen van de partij, maar op een evenement als Opwekking ontmoet je de mensen die op het partijbureau werken. Zo kom je erachter hoe een partij werkt achter de schermen en hoe de boel draaiende wordt gehouden."

Waarom zou iemand anders vrijwilliger moeten worden?

"Nederland is gebaat bij vrijwilligers. Of dat nou bij de ChristenUnie is of ergens anders. Het is ook een manier om andere mensen te ontmoeten en te spreken over hoe de ander betrokken en verbonden is bij en aan de organisatie. Daarnaast steun je zo een goed doel en draag je een steentje bij."

Ook vrijwilliger worden bij de ChristenUnie? Neem een kijkje op www.christenunie.nl/vrijwilliger voor de verschillende mogelijkheden.

‘Samenwerking met andere partijen is het geheim om iets te bereiken’

Interview met Pieter Grinwis, Kamerlid voor de ChristenUnie

Hoe gaat het met je?

“Goed! Ik doe mijn werk met ontzettend veel plezier. Ik spring iedere ochtend vrijwel altijd met een lach op de fiets naar de Kamer. We zitten middenin het altijd drukke najaar. Ik hop van begrotingsdebat via de debatten over het jaarlijkse Belastingplan naar bijvoorbeeld interessante bijeenkomsten van onze partijnetwerken.”

Hoe ontspan je na een lange dag vol debatten?

“Ontspannen doe ik door het volgende debat voor te bereiden. Geintje natuurlijk, maar ik ben wel een beetje een workaholic. Als ik 's avonds na een lange dag naar huis fiets, vind ik het heerlijk om naar de altijd gezellige wilerpodcast ‘De Rode Lantaarn’ te luisteren. En als de politiek me dan nog niet los

heeft gelaten, heb ik thuis gelukkig Suzanne en ons kwartet kinderen, die er echt wel voor zorgen dat ik politiek Den Haag even vergeet.”

Je bent verkozen tot het meest effectieve Kamerlid in de Nationale Politieke Index. Wat vind je daarvan?

“Ja, een leuke opsteker inderdaad! Vorig jaar werd ik ook al uitgeroepen tot het meest effectieve Kamerlid, maar toen nog in coalitietijd. Nu dus in oppositietijd waarin het gemiddeld genomen moeilijker is om meerderheden achter je voorstellen te krijgen. Wat mooi is aan die index, is dat deze geen populariteitsprijs is, maar dat hij gebaseerd is op harde data. Ze kijken naar wat je daadwerkelijk doet in de Kamer, hoeveel voorstellen je indient en hoeveel daarvan worden aangenomen.”

Kun je wat voorbeelden geven van wat je voor elkaar hebt gekregen?

“Een concreet voorbeeld van het afgelopen jaar is een investering van 40 miljoen euro extra in het spoor bij Meppel. We hebben geld vrijgespeeld voor de flessenhals daar, wat belangrijk is voor reizigers van en naar het Noorden, die te vaak bij Meppel stilstaan. Daarnaast heb ik me ingezet voor onderwerpen rondom wonen en energie, waarbij vooral voorstellen zijn aangenomen die bewoners en consumenten beter beschermen. Denk bijvoorbeeld aan te hoge huurprijzen of misstanden op de energiemarkt. In de politiek draait het om het hebben van ideeën, een goed team om je heen, maar wil je wat gedaan krijgen dan is het vooral belangrijk dat je samenwerkt met collega's van andere partijen en dat je collega's je dingen gunnen.”

Kun je eigenlijk nog wel een beetje fatsoenlijk samenwerken in het huidige politieke klimaat?

“De lens op de werkelijkheid is vaak wat er gebeurt in de plenaire zaal. Daar gaat het er soms hard aan toe. Het meeste werk gebeurt natuurlijk op andere plekken, in de commissiezalen

en achter de schermen. Daar overleg en werk ik veel samen met collega's, zowel uit de oppositie als uit de coalitie. Ik heb mooie samenwerkingen met bijvoorbeeld Thom van Campen (landbouw en natuur) en Silvio Erken (klimaat en energie) van de VVD. Toffe collega's, maar ook strategisch handig: als ik hen meeheb, is de kans op een meerderheid voor onze voorstellen groot. Ik ben zeven jaar 'eenpitter' in de Haagse gemeenteraad geweest, en ook toen al had ik altijd ten minste 22 anderen nodig om tot een meerderheid te komen. Samenwerking met andere partijen is het geheim om iets te bereiken.”

“In deze gepolariseerde tijd is het belangrijk om hoopvolle, nuchtere realisten te blijven.”

Welk onderdeel uit je portefeuille gaat je het meest aan het hart? En waarom?

“Ik heb een brede interesse, van financiën tot economische zaken, van wonen tot alles wat rijdt, vliegt of vaart. Toch heb ik een bijzondere voorliefde voor wonen, voor Volkshuisvesting. Dat wordt te vaak gezien als louter stenen stapelen, maar huizen bouwen is gemeenschappen bouwen. Het doel moet zijn om de samenleving te versterken. Daarom vind ik volkshuisvesting een typisch ChristenUnie-thema. Ook de energietransitie vind ik ontzettend interessant en belangrijk. We moeten écht de overstap van fossiele naar schone energie maken. Daarnaast doe ik voorstellen om het belastingstelsel te hervormen en rechtvaardiger te maken. Dat zijn vaak technische en taaie kwesties, maar juist de onderliggende weeffouten in onze systemen herstellen is essentieel om als samenleving te kunnen functioneren en om bijvoorbeeld armoede en schulden te bestrijden.”

Hoe vaak spreek je Don Ceder en Mirjam Bikker?

“Grappig genoeg heb ik vaak meer contact met collega's uit andere fracties dan met mijn eigen fractiegenoten. Ieder Kamerlid is toch de meeste tijd kwijt aan zijn eigen portefeuille. Vanzelfsprekend is het belangrijk om ook binnen de eigen fractie goed samen te werken. Mirjam, Don en ik vormen echt een complementair team. We begonnen samen als nieuwelingen in de Kamer in 2021, en die gezamenlijke start schept tot op de dag van vandaag een sterke band. We vullen elkaar mooi aan: Mirjam is onze onbetwiste leider en heeft meer dan wie ook oog voor ieders welzijn, Don is charismatisch, weet mensen te bewegen en ik houd erg van het debat én van de volgens velen 'taai' techniek onder de motorkap. Dat maakt dat we elkaar goed weten te vinden en versterken.”

Wat zou je willen meegeven aan de leden van de ChristenUnie?

“Wat me opvalt, is dat er in de media vaak onevenredig veel aandacht is voor de harde schreeuwers, voor de extremen op de flanken. Maar onze leden zijn juist heel positief en betrokken. Ze steunen ons, zowel met hun gebed als met hun praktische support. In deze gepolariseerde tijd is het belangrijk om hoopvolle, nuchtere realisten te blijven, die oog hebben voor de zachte stemmen. Het zijn die mensen die onze samenleving echt verder helpen, landelijk, provinciaal en zeker lokaal. Nu de gemeenteraadsverkiezingen eraan komen, hoop ik dat veel van onze leden opstaan om verantwoordelijkheid te nemen. Als vrijwilliger, en misschien wel als volksvertegenwoordiger. In het belang van onze democratie, voor ons land, als christen midden in de wereld. Het is prachtig werk waarin je veel kunt betekenen. Mocht je twijfelen of overwegen om die stap naar voren te zetten, dan wil ik je graag enthousiast maken. Het is een voorrecht om dit te mogen doen!”

“Als we het geheimenis
van het gezin niet
onderkennen, is het gevaar
groot dat de familie wordt
uitgehold: ze loopt leeg
op de zich opstapelende
verwachtingen en taken
aan haar adres.”

Beeld: Folkert Rinkema

“Groenlezing 2024” *Gezinsgeheim*”

Dit jaar was het thema van de Boekenweek “Bij ons in de familie.” Een familie is voor veel schrijvers een perfecte lens om maatschappelijke ontwikkelingen, en de relaties en verschillen tussen generaties, te beschrijven en kleur te geven.

Als we vanuit het gezins- of familieperspectief naar de politiek kijken, wat zien we dan? Het gezin dreigt een speelbal te worden in een politieke strijd tussen conservatieve en progressieve krachten over wie zich eigenlijk gezin mag noemen. Ook wordt het gezin al snel geïnstrumentaliseerd voor allerlei nuttige maatschappelijke taken. Ondertussen neemt de druk op gezins- en familieverbanden toe. En dringt de vraag zich op: wie durft het in deze onzekere tijden nog aan om een gezin te stichten?

Juist voor de ChristenUnie, die zich graag profileert als een gezinspartij die familiebanden hoog in het vaandel heeft staan, is het belangrijk om opnieuw woorden te geven aan het belang van gezins- en familieverbanden in politiek gure tijden.

Op donderdagavond 14 november spreekt Prof. Dr. Petruschka Schaafsma, hoogleraar theologische ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit, de jaarlijkse Groenlezing van het Wetenschappelijk Instituut uit. Hierin gaat zij op zoek naar een nieuwe taal om te spreken over het ‘gezinsgeheim’.

Bestel de Groenlezing:

De kurk van christelijk-sociale politiek

Is er toekomst voor christelijke politiek in Nederland – en voor de christelijk-sociale politiek van de ChristenUnie? We moeten ons bij een antwoord op deze vraag niet laten afleiden door de wilde golven van het moment of ons blindstaren op het politieke getij. De cruciale vraag is: wat is de kurk waar christelijk-sociale politiek op drijft?

Als we onze blik richten op de golven, de sterk fluctuerende dagkoersen van peilingen, dan lopen we het risico dat we ons laten meevoeren met de dominante politieke stroming. Dan raak je al snel volledig uit koers.

Dan is er het politieke getij. Soms is er eb en soms is er vloed. Het is bekend dat voor veel partijen na regeringsdeelname een periode van eb volgt. Een periode van eb betekent overigens niet lijdzaam afwachten, maar is een periode van hard werken in de luwte om gereed te zijn voor een periode waarin je weer wind in de zeilen krijgt.

Temidden van de wilde golven en los van het politieke tij gaat het om de kurk waar christelijk-sociale politiek op drijft. Dat is onze grondslag: *Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land.* Als een bonte verzameling van christenen weten we ons

verbonden in de wens uitdrukking te geven aan de roeping om Christus na te volgen – óók in de politiek. Een partij van christenen die midden in de samenleving haar plek inneemt, met oog voor de naaste, en vrijmoedig haar politieke principes baseert op de Bijbel. Met politici die bereid zijn om verantwoording af te leggen van de hoop die in hen is – zachtmoedig, bescheiden en respectvol. Bestuurders die met constructieve oplossingen komen die mensen bij elkaar brengen. Een medicijn tegen ik-gerichtheid, deelbelangen en angst.

Volgens mij is dit de “waardengedreven politiek” waar politicoloog Tom van der Meer het over heeft in zijn boek *Waardenloze politiek*. Deze waardengedreven politiek biedt een alternatief voor technocratie en populisme. En “fungeert als richtlijn voor partijen zelf en als bindmiddel voor verweesde kiezers.”

Trineke Palm

Directeur Groen van Prinstererstichting,
Wetenschappelijk Instituut ChristenUnie

←
Luister hier de podcast
met Tom van der Meer

Een verbetering voor het hele gezin

De ouders van Michelle werken hard aan meer bestaanszekerheid. Vader Edrine en moeder Susan kregen van het Compassion-project zaden om te planten, een irrigatiepomp, een sproei-installatie en een koe om de tuin mee te bemesten. Inmiddels zijn er dertig kippen toegevoegd aan de onderneming en sparen zij voor een eigen stukje grond. Deze verandering begon toen Michelle onderdeel werd van het Compassion-project gerund door de lokale kerk. **Haar Nederlandse sponsor investeert in haar ontwikkeling.**

Steun een
kind en gezin,
word sponsor

compassion.nl/
kindsponsoring

Vanuit de sponsorbijdrage ontvangt ieder kind in een Compassion-project dezelfde basiszorg:

Juist de ChristenUnie heeft een bijzondere roeping'

Tekst: Janno Kamphorst

Hoe staat het met het gebed binnen de ChristenUnie?

"Ik denk dat er al veel gebeden wordt, zowel individueel als in groepen. Toch merk ik dat niet alle initiatieven even bekend zijn en dat het gebed een meer structurele plaats in onze activiteiten kan krijgen. Er kan vaker meegebeden worden. Vooral tijdens campagnes zie ik kansen om gebed meer 'in te bedden', vanaf het begin tot het eind. We kunnen mensen daarbij betrekken om samen te bidden voor de partij en de politiek."

Wat doet een gebedscoördinator?

"Als gebedscoördinator verzorg ik onder andere een gebedsbrief die we versturen naar ongeveer 2000 bidders. In deze gebedsbrief staan gebedspunten en dankpunten voor de ChristenUnie op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Daarnaast organiseer ik fysieke gebedsbijeenkomsten, en ben ik betrokken bij het wekelijks digitaal gebedsuur op de zaterdagochtend met een groep van zo'n twintig mensen, waarbij we specifiek bidden voor de ChristenUnie en haar politici en de politiek in het algemeen."

Wat was je motivatie om 'ja' te zeggen tegen deze functie?

"Tijdens de campagne voor de Europese verkiezingen misten we een gebedscoördinator, die functie was vacant. Hoewel er wel werd gebeden, merkte ik dat het anders gaat als er iemand is die dit coördineert, stimuleert en het gebed vanaf het begin in de processen integreert. Ik voelde een verlangen om die rol op me te nemen, niet omdat ik de theologische kennis heb, maar omdat ik wil helpen faciliteren en ondersteunen. Het gaat niet om mij, maar om het mogelijk maken dat anderen kunnen meebidden."

Wat betekent gebed voor jou persoonlijk?

"Voor mij is gebed een manier om contact te zoeken met God, om te delen wat mij bezighoudt en om mijn verlangens en zorgen met Hem te delen. Het is een vorm van communicatie, net zoals je met je partner dingen deelt. Soms is het moeilijk om Gods stem te verstaan, maar ik merk wel dat wanneer ik actief bid, ik me gedragen voel. Gebed geeft me rust, vooral in moeilijke tijden, en helpt me omgaan met stress en angst."

Welk Bijbelvers inspireert jou hierin?

"Ik heb eerlijk gezegd niet 1 specifieke Bijbeltekst die mij inspireert om te bidden. Dat zijn veelal verschillende teksten op verschillende momenten. Een voorbeeld hiervan is 1 Timotheüs 2:2: 'Bid voor alle koningen en gezagsdragers, opdat we rustig en ongestoord kunnen leven, in alle vroomheid en waardigheid'. Deze tekst inspireert mij om te bidden voor de ChristenUnie, voor politiek in het algemeen

DOE MEE!

Ga naar christenunie.nl/gebed en meld je aan voor de nieuwsbrief of als gebedsvrijwilliger.

en voor onze koning. Hoewel hij politiek gezien een kleine rol heeft, heeft hij wel een samenbindende rol, en is het iemand waarvan ik hoop dat hij ook Jezus kent en volgt."

Heb je bijzondere ervaringen gehad met gebed?

"Meer dat het op een andere manier uitkwam. Bijvoorbeeld, ik heb jarenlang gebeden voor een partner, en uiteindelijk kreeg ik Liza in mijn leven, waarmee ik nu mijn leven mag delen. Dat is natuurlijk fantastisch. Ik heb ook periodes meegemaakt dat ik echt wel strijd ervaarde en moeilijke tijden had. Dan vind ik ook wel weer rust in het gebed. Ik merk wel dat bidden mij echt helpt. Dat God daarin doorwerkt. En ook voor een operatie die ik heb gehad, wist ik me echt gedragen."

Wat voor reacties krijg je op de gebedsbrief of de gebedsbijeenkomsten?

"Tot nu toe heb ik nog maar één gebedsbrief verstuurd, maar ik heb al positieve reacties ontvangen. Sommige mensen meldden zich naar aanleiding van de gebedsbrief zelfs aan voor het online gebed. Dat is erg bemoedigend en bevestigt dat we op de goede weg zijn. Mensen waarderen het om samen te bidden en voorbede te doen voor de ChristenUnie en de bredere politiek. Het is gewoon heel waardevol om met elkaar God te zoeken, Hem te danken voor zoveel dingen en om voorbede te doen. We zijn zo gezegend in dit land."

Tijdens de campagne is er ook opgeroepen om mee te doen aan een gebedsactie. Hier kwam ook de reactie op dat het niet gepast is voor een politieke partij. Hoe zie jij dat?

"Wij zijn natuurlijk een politieke partij, dus we willen stemmers aantrekken. Maar ons doel met gebed is breder. We willen mensen met een hart voor gebed betrekken, niet om stemmen te winnen, maar om te bidden voor Gods leiding in ons werk. Gebed is geen manipulatief middel, maar een krachtig wapen dat

we inzetten om Gods wil in de samenleving te zien gebeuren. Is het gek dat we daar campagne voor voeren? Ik denk het niet. Ik denk eerder dat het gek is als je het niet vraagt om mee te bidden."

"Mensen waarderen het om samen te bidden en voorbede te doen voor de ChristenUnie en de bredere politiek."

Wat is je wens voor de ChristenUnie?

"Mijn wens is dat we als partij eensgezind blijven, ook als we soms van mening verschillen over bepaalde onderwerpen. Ik hoop dat we ons geworteld blijven weten in de liefde van God en in de redding die Jezus voor ons heeft gebracht. Vanuit die basis kunnen we samen op weg gaan, ongeacht de uitdagingen die we tegenkomen."

Wat kunnen mensen doen als ze zich geroepen voelen om mee te bidden?

"Ze kunnen zich aanmelden voor de gebedsbrief, zich als gebedsvrijwilliger inzetten, of deelnemen aan het zaterdagochtendgebed. Mijn algemene oproep is ook om in je persoonlijke gebeden regelmatig de politiek en de overheid mee te nemen, zodat we in onze samenleving meer van Gods liefde en gerechtigheid kunnen laten zien."

Is gebed nu meer nodig dan ooit?

"Gebed is enorm belangrijk voor ons werk. Het is geen kwestie van 'meer nodig dan ooit', een blijvend gebed is nodig. Ik hoop dat mensen zich geroepen voelen om mee te bidden voor de ChristenUnie, dat is mijn verlangen. Hun gebed wordt namelijk zeer gewaardeerd, vooral door de politici en bestuurders die verantwoordelijk zijn voor belangrijke beslissingen in de politiek. Juist de ChristenUnie heeft een bijzondere roeping en deze mensen mogen een zoutend zout zijn en een lichtend licht."

Henk-Jan Kruit

Volg Dit was de week!

"Dit was de week" van de ChristenUnie is onze wekelijkse video-update waarin we je meenemen door de belangrijkste politieke gebeurtenissen van de afgelopen week. In een persoonlijke en toegankelijke stijl bespreken wij de onderwerpen die ons raken, gaan we in gesprek met Kamerleden en brengen we je op de hoogte van het laatste nieuws! Wil jij weten waar wij ons hard voor maken en waarom dat belangrijk is voor jou? Kijk dan naar "Dit was de week", blijf op de hoogte van ons werk en volg ons Youtube-kanaal.

Pieter Grinwis wint voor tweede jaar op rij de Nationale Politieke Index

Pieter Grinwis is voor het tweede jaar op rij op de eerste plek in de Nationale Politieke Index geëindigd. Deze Index maakt duidelijk hoe de 150 Kamerleden zich bezighouden met hun drie belangrijke grondwettelijke taken: medewetgever, controleur van de regering, en volksvertegenwoordiger en of ze ook resultaat boeken. **Pieter Grinwis:** 'Een aanmoediging om door te gaan op de ingeslagen weg! Een hartelijke felicitatie ook aan mijn medekompanen op het podium, nieuwkomer en heel fijne en humorvolle SGP-collega André Flach en mijn inmiddels meer dan dierbare VVD-collega Silvio Erkens. Toeval of niet, met beide werk ik graag en intensief samen. En dat blijven we doen, dat samenwerken, want alleen zo kunnen we verder bouwen aan ons mooie land.'

Foto: Hans Tak/Frank de Roo

Carola Schouten burgemeester van Rotterdam

Rotterdam heeft een nieuwe burgemeester: Carola Schouten. De voormalige vicepremier en minister van Armoedebestrijding is officieel benoemd tot burgemeester van de havenstad en op 10 oktober officieel beëdigd. Schouten, die bekend staat om haar betrokkenheid bij sociale en maatschappelijke vraagstukken, volgt Ahmed Aboutaleb op, die na een lange ambtsperiode terugtreedt. De Rotterdamse afdeling van de ChristenUnie wenst Schouten 'veel zegen en wijsheid toe' in haar nieuwe functie. 'We zijn blij dat we in de persoon van Carola een burgemeester krijgen die hart voor de stad heeft en oog voor alles en allen die kwetsbaar zijn.'

Red de Giftenaftrek een groot succes

De ChristenUnie heeft zich succesvol ingezet voor het behoud van de giftenaftrek, mede dankzij de steun van duizenden burgers. **Meer dan 45.000 mensen en ruim 400 organisaties** ondertekenden de petitie *Red de Giftenaftrek*, wat een duidelijk signaal gaf aan de politiek. Deze brede steun heeft bijgedragen aan het behoud van deze belangrijke fiscale regeling, waarmee donateurs belastingvoordeel krijgen op hun bijdragen aan goede doelen. Dit maakt een groot verschil voor kerken, stichtingen en non-profitorganisaties die afhankelijk zijn van particuliere donaties en versterkt zo de lokale initiatieven in de samenleving.

Ledenavonden druk bezocht

De ledenavonden van de ChristenUnie waren een groot succes! Vele honderden leden kwamen samen om in gesprek te gaan over de onlangs gepresenteerde partijvisie. Het was inspirerend om te zien hoe betrokken iedereen was bij de toekomst van de partij en de belangrijke thema's die aan bod kwamen. De open gesprekken en gedeelde inzichten hebben ons gesterkt in ons gezamenlijke streven. We kijken uit naar de volgende stappen die we samen zullen zetten!

Agenda

2024

23 november
9 december

Partijcongres
Netwerkbijeenkomst
Duurzaamheid & klimaat

2025

24 januari
14 juni

Jubileumviering 25 jaar ChristenUnie
Partijcongres

Ga naar christenunie.nl voor de actuele agenda

**WIJ GELOVEN IN
EEN BETERE TOEKOMST
VOOR ELK KIND!**

“We hebben een nieuw huis en papa en mama
kunnen nu schoolboeken kopen.”
- *Liliane* (11 jaar) uit Rwanda

Red een Kind helpt Liliane, haar familie en het hele dorp om zelf uit armoede te groeien.
Elk kind verdient de kans op een mooie toekomst!

WIL JE HELPEN?

Ga naar redeenkind.nl

Puzzel met prijs

Los onderstaande rebus op, stuur de oplossing naar puzzel@christenunie.nl
en maak kans op een prijs! (Vergeet niet je adres te vermelden).

m=n
-n

-s

v=zw
t=g

-p

-u
t=nk

bl=n
r=nk

w=h

js=k

-ur

s=ga

m=l
o=e

i=n

-t -re
j=n +de
r=wi

-t
-in

m=v
-d

-o
-l

b=ch
l=s

t=u

v=n
s=e

r=w
g=t

s=p

-s
-r

v=l

-ap

-v
s=k

h=m

z=gr

o=s

ki=o

ko=d

b=pr
l=s

Save the Date

**vrijdagavond
24 januari 2025**

**Locatie:
St. Joriskerk
Amersfoort**

We vieren het 25-jarig bestaan van de ChristenUnie met een bijzondere jubileumviering in het midden van het land. We trappen dit bijzondere jubileumjaar feestelijk af.

Kom samen met ons danken, zingen en bidden. Laten we terugkijken op de weg die we samen hebben afgelegd en vooruitkijken naar de toekomst.

Deze avond belooft een bijzondere ervaring te worden vol inspiratie en verbinding. Ben jij er bij?

ChristenUnie

**25
JAAR**

christenunie.nl